له بڵاو كراوەكانی ماڵپەڕی بەهەشت

چەپكە گوڵێك
لە باخچەكانی ئامۆژگاری
بۆ خوشكان

ئامادەكردنی

مامۆستا عدنان بارام

مامۆستا فەرەیدون

دایكی سوننە

ماڵپەری بەهەشت

ba8.org

ماڵپەڕێكی ئیسلامی زانستی پەروەردەیی یە و لە پێناو بڵاوكردنەوەی ئەو ئیسلامەیە كە سەلەفی صالّح - پێغەمبەری خوا (صلی الله علیه وسلم) و هاوەڵانی (رضي الله عنهم) لەسەری بوون - وە سەر بە هیچ گروپ و لایەنێكی حیزبی نیە.

ماڵپەری بەهەشت

ئەو کتێب و بابەت و لێکۆڵینەوە شەرعیانە بڵاو دەکاتەوە کە دەبنە هۆی:

١. شارەزاکردنی موسوڵمانان و پەروەردەکردنیان لەسەر رێگا ڕاستەکەی ئیسلام، ئەمەش دەستەبەر دەبێ بە گەڕانەوە بۆ پەیڕەوە ڕەسەنەکەی ئیسلام،کە بریتی یە لە قورئان و سوننەت،بە تێگەشتنی پێشین وپێشەوایانی ئوممەت.

٢. پاک کردنەوەی بیروباوەڕ و ڕەوشتی موسوڵمانان، لە دیاردەکانی شیرک و کوفر و تاوان.

٣. پاڵاوتن و تەصفیەکردنی ئاینی ئیسلام لە بیدعە و بۆچونە داهێنراوەکان.

٤. وریا کردنەوەی موسوڵمانان لە شوێنەواری خراپی ڕیوایەتە لاواز و هەڵبەستراوەکان.

٥. پتەو کردنی برایەتی یەکی ڕاستەقینە لەسەر بناغە فراوانە جێگیرەکەی ئیسلام و نەهێشتن و کەمکردنەوەی دەمارگیری مەزهەبی و حیزبی.

ئامانجمان:

ئاشناکردنی کۆمەڵگایە لە ئیسلامی ڕەسەن و دروستکردنی تاك و کۆیەتی بۆ تێگەشتن لە سەرچاوەکانی کە بریتین لە قورئانی پیرۆز و سوننەتی صەحیح و ئاشکراکردنی ئەو شتانەی کە نامۆن بە ئیسلام و خراونەتە نێویەوە بە چەندین دەستەواژەی دەنگ و ڕەنگ و نوسراوی لە بوارەکانی بیروباوەڕ و ڕەوشت و ئاکار و پەروەردە و زانست و پزیشکی و گەشەی کۆمەڵایەتی.

خودایە داوات لێ دەکەین دامەزراومان بکەیت ، وتەوفیقمان بدەیت بۆ هەر کار وگوفتارێکی جوان وچاك بەو شێوەیەیی کەخۆت لێی ڕازیت.

ستافی ماڵپەڕی بەهەشت

بسم الله الرحمن الرحيم

پێشه‌كی:

إِنَّ الحَمْدَ لله نَحْمَدُهُ وَنَسْتَعِيْنُهُ وَنَسْتَغْفِرُهُ وَنَعُوْذُ بِالله مِن شُرُوْرِ أَنْفُسِنَا وَمِنْ سَيِّئَاتِ أَعْمَالِنَا مَنْ يَهْدِهِ اللهُ فَلا مُضِلَّ لَهُ وَمَنْ يُضْلِلْ فَلا هَادِيَ لَهُ ... وَأَشْهَدُ أَنْ لا إِلَهَ إِلاّ اللهُ وَحْدَهُ لا شَرِيْكَ لَهُ ... وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّداً عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ .

﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُواْ اتَّقُواْ اللّهَ حَقَّ تُقَاتِهِ وَلاَ تَمُوتُنَّ إِلاَّ وَأَنتُم مُّسْلِمُونَ﴾[آل عمران : ١٠٢] .

﴿يَا أَيُّهَا النَّاسُ اتَّقُواْ رَبَّكُمُ الَّذِي خَلَقَكُم مِّن نَّفْسٍ وَاحِدَةٍ وَخَلَقَ مِنْهَا زَوْجَهَا وَبَثَّ مِنْهُمَا رِجَالاً كَثِيرًا وَنِسَاء وَاتَّقُواْ اللّهَ الَّذِي تَسَاءلُونَ بِهِ وَالأَرْحَامَ إِنَّ اللّهَ كَانَ عَلَيْكُمْ رَقِيبًا﴾[النساء : ١] .

﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَقُولُوا قَوْلًا سَدِيدًا يُصْلِحْ لَكُمْ أَعْمَالَكُمْ وَيَغْفِرْ لَكُمْ ذُنُوبَكُمْ وَمَن يُطِعْ اللَّهَ وَرَسُولَهُ فَقَدْ فَازَ فَوْزًا عَظِيمًا﴾[الأحزاب : ٧٠ـ ٧١] .

أَمَّا بَعْدُ : فَإِنَّ أَصْدَقَ الحَدِيْثِ كِتَابُ اللهِ وَخَيْرَ الهَـدْيِ هَـدْيُ مُحَمَّـدٍ ﷺ وَشَرَّ الأُمُوْرِ مُحْدَثَاتُهَا وَكُلَّ مُحْدَثَةٍ بِدْعَةٌ وَكُلَّ بِدْعَةٍ ضَـلالَةٌ وَكُـلَّ ضَـلالَةٍ فِي النَّارِ .

أما بعـد : بـۆ هـه‌موو مرواریـه خۆپارێزه‌كـان، بـۆ هـه‌موو گه‌وهه‌ره‌یـه‌كی به‌نرخ، بۆ ئه‌و ئافره‌تانه‌ی كـه بڕیاریـان داوه پۆشـاكی شـه‌رم و حـه‌یا له‌بـه‌ر بكه‌ن ، چونكه فه‌رمانی په‌روه‌ردگاریانه ، ئه‌وه‌ش تـه‌نها لـه بـه‌ر ڕه‌زامه‌نـدی ئه‌و ، بۆ ئه‌وه‌ی به به‌هه‌شتی به‌رین شاد بن .

بۆ تۆ خوشكی موسڵمانم : كه پێشـه‌وات خێزانـه بـه‌ڕێزه‌كانی پێغه‌مبـه‌ری خوایه ﷺ ، بۆ تۆ كه پاپه‌ندی ئایه‌ته پیرۆزه‌كانی قورئـانی‌و فـه‌رمووده‌كانی پێغه‌مبه‌ری خوایت ﷺ، نه‌ك پابه‌ندی مۆده‌و سه‌رگه‌ردانبووی شـوێنی ئـه‌م و ئه‌و .

بۆ ئه‌و خوشكانه‌م : كه نایانه‌وێ هه‌ڵخه‌ڵه‌تاوی ئه‌و كه‌سـانه بـن كـه بـه‌ناو مافه‌كانیانه‌وه ئه‌یانه‌وێ پۆشاكی حیشمه‌تیان له به‌ر داكه‌نن ، ئه‌وه‌ش نه‌ك له به‌ر ئافره‌تان به‌ڵكو له به‌ر تێركردنی ئاره‌زووه گڵاوه‌كانیـان ، بـۆ ئـه‌وه‌ی لـه

كۆتایدا تۆی بەرێز وەكو گوڵێكی گەڵا هەڵوەریو بە جێ بهێڵن !! دوای ئەوەی وەكو بوكە شووشەی دەستی منداڵان یاری خۆیانت پێدەكەن !!!

گەوهەرە بەنرخەكەم : ئەمە گوڵێكە لە باخچەی برایەتی بۆتم هەڵمبژاردووە ، بۆنی برایەتی و دڵسۆزی لێ دێت ، بە شێوازی ئامۆژگاری دامرشتووە ، هاندەری نووسینی ویستنی خێرو خۆشبەختیە بۆ تۆی گەوهەری بەنرخ و خۆ پارێزم ، بەڵكو جێگەی بایەخپێدانی تۆی بەڕێز بێت ، پەروەردگار پارێزەرت بێت .

خوشكەكەم : لای بەڕێزتان شارەوە نیە هەموو ئەو هەوڵانەی كە كەسانی ئارەزوو پەرست بەرنامە ڕێژی بۆ دەكەن و پیادەی دەكەن بۆ لەخشتە بردنی ئافرەتی موسوڵمان ، ولەدەستدانی حیشمەتی ، بۆیە دەبینین هەموو ساتێك هاتوهاوارێكەو هەموو ڕۆژێكیش مودەیەكی نوێیە !! دبینرێت و دەبیسترێت لەباسی باڵاپۆشی تۆی بڕوادار لە شێوەو شێوازی دوورینیدا ، ئەمەیان تەنك وناسك !! ئەویتریان تەسك یان كورت !! یەكێكی تریش ڕازاوەو تەتریزكراو !! هەموو ئەوەش بۆ ڕووشاندنی پاكێتی تۆیە ڕۆژ لەدوای ڕۆژ خوشكانمان بەوە بزانن یان نە ... سكاڵای ئەو كارەش بۆ لای پەروەردگار بەرز دەكەینەوە .

گەوهەرەی خۆپارێزم : کار لەم سنوورەش نەوەستاوە بەڵکو گەشتۆتە ئەوەی کە بگاتە حجاب و باڵاپۆشەکەتان دەبینین دەستی خیانەتکارانی گەشتۆتیێ !!! ئەمەیان عابای فەرەنسیە !!! ئەویتریان عابای سەرشانیە !!! ئەوەشیان لە ناوقەدەوە تەسککراوەتەوە بە گوێرەی ناوقەدی خوشکی باڵاپۆشم !!! یەکیکی تر ڕەنگاوڕەنگ و نەخشین و تەتریزکراوە !!! بەشێوەیەك پۆشینی عابا بۆتە باشترین زەمینە بۆ پیادەکردنی مودە !! و دەرخستنی جوانیەکان !! جا نازانم کەی خوشکانی باڵاپۆشم هەست بە ترسناکی ئەو کارەیان دەکەن ؟! یان بەوەی ئەو پیلانانە هەموو بۆ لە خشتەبردن و لەکەدارکردنی حەیا و شەرم و شکۆی ئەوانە ؟!!

خوشکی خۆپارێزم : کە من دەبینم تۆ کەوتوویتەتە تۆڕی ئارەزووپەرستانەوە ، ڕازی نەبووم لەوەی کە تۆ زیاتر بۆ هەڵدێر ببرێیت بۆیە بێدەنگ نەبووم ، بەڵام ئایا تۆ هەستت بەوە کردووە کە تۆی بەڕێز کە باڵاپۆشەکەت پۆشیوە لە پەرستشێکی بۆ پەروەردگارت و بەهۆیەوە لێوە نزیك دەبیتەوە ؟! چونکە کردەوەکەت وەڵامدانەوەی فەرمانی پەروەردگارتە ، بەڵکو دەبێت ئەوەشت لا ئاشکرا بێت کە هەر نارەحەتیەکت تووشبێت بەهۆیەوە لە بەرامبەری پاداشت دەدرێتەوە ، جا خۆشبەختی بۆ ئەو خوشکانەی کە بەو شێوە دیدەو چاوڕۆشنن و باڵاپۆشی حیشمەت و حەیایان

پۆشـیوه و بـه‌و شێوه‌یه‌شـه كـه پـه‌روه‌ردگاریان فـه‌رمانی پێكـردوون ، نـه‌ك به‌پێ‌ی موده و ئاره‌زووی ئاره‌زووپه‌رستان و چه‌واشه‌كاران .

خوشـكی گرانبـه‌هام : ده‌بێـت تـۆ بزانیـت بالآپۆشـه‌كه‌ت ئه‌وه‌یـه كـه ده‌تپارێزێت له چاوی نامه‌حره‌م و جوانیه‌كانت ده‌رناخات ، بۆ ئـه‌وه‌ی وه‌كـو مرواریه‌كی پارێزراو بیت له ناو پالآپۆشه‌كه‌تدا ، وه پالآپۆشه‌كه‌شته هۆكـاری بـه‌رزی و بڵنـدیت لـه دونیـا و دوارۆژدا ، ئـه‌وه‌ش بـۆ ئه‌وه‌یـه بـه‌وه‌وه جیابكرێته‌وه له هه‌موو ئافره‌تانی تـر ، وه تـه‌نها بالآپۆشه‌كه‌شـته لـه چاوی گورگه برسیه‌كانی مـرۆڤ ده‌تپارێزێـت ، كـه هـه‌موو كۆششـێكیان ڕووشـاندنی شه‌رم و شكۆی شكۆدارانه ، بۆیه گه‌وهه‌ره‌ی به‌نرخ و مرواری خۆپارێز هه‌وڵی ئه‌وه بده ئه‌م چه‌پكه گوڵه‌مان لێ وه‌رگره كه لـه باخچـه‌كانی ئامۆژگـاری بـۆ تـۆی بـه‌ڕێزمان ئامـاده‌كردووه بـۆ ئـه‌وه‌ی بالآپۆشـه‌كه‌ت وه‌كـو هـه‌موو په‌رستشه‌كانی ترت تێروته‌سه‌ل و بێ كه‌م و كوڕی بێت .

له كۆتـایشدا پێت ده‌ڵـێم : خوشـكه‌كه‌م بگـه‌ڕێوه بـۆ لای پـه‌روه‌ردگاری خـۆت و نه‌كـه‌ی ببیـت بـه قوربـانی شـه‌یتان ، و بتكـات بـه فاكتـه‌ری لـه خشته‌بردنی كه‌سانی تر ، مردن ئازاره‌كـانی گیـان كێشـان بخـه پـێش چاوی خـۆت ، و تـاریكی گـۆڕ هـه‌رگیز لـه‌یاد نه‌كـه‌ی ، لـه‌و سـاتانه‌ی جگـه لـه كرده‌وه‌كانی خۆت نه‌بێت هیچ هاوه‌ڵ و هاوده‌میه‌كت نیه ، وه به‌رده‌وام یادی دوارۆژ بكـه‌وه كـه چـه‌ند سـه‌خت و دژواره ، بـیر لـه‌وه‌ش بكـه‌وه كـه ڕۆژێك ده‌بێت به سه‌ر پردی سیراتدا بڕۆیت ، ڕۆژێكیش دێت كه نامـه‌ی كرده‌وه‌كان

بڵاودەکرێتەوە کەسێك بەدەستی چەپ و ئەویتریش بە دەستی ڕاست ... لەو کاتانەدا پەشیمانی دادت ناخوات ، گریانیش هیچ سودێکی نیە کۆمەڵانێك بۆ دۆزەخ دەڕۆن و کۆمەڵانێکیش بۆ بەهەشتی بەرین خوای پەروەردگار پارێزەرت بێت لە هەموو خراپە و دژواریەکی دنیا و دواڕۆژ .

وَآخِرُ دَعْوَانَا أَنِ الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ

وصلى الله على نبينا محمد وعلى آله وصحبه وسلم .

مامۆستا عدنان بارام کەلاری

١٠/ ذوالحجة / ١٤٢٩ك

خوشكی بەڕێزم

ئایا دەزانی
ئاكامی باڵانەپۆشینت چیە؟

ئامادەكردنی

مامۆستا عدنان بارام

بسم الله الرحمن الرحيم

خوشكی بەڕێزم : داواكارم ئەگەر بتوانی بە گوێ دڵ گوێبیستی ووتەكانم بیت ، و هەست و بیری خۆتم بدەیتێ ، لە چەند خولەكێكی ژیانت ، بۆ ئەوەی چەند ئامۆژگاریەكت بە گوێدا بدەم ، كە هەموویان ئامۆژگاری دڵسۆزن بۆ كەسێكی خۆشەویستی خۆی ، لە لایەن كەسێكی پەرۆش لە سەر دوا ڕۆژ و ژیانت ، لە ڕۆژگارێكدا كە ئامۆژگاریكاران تێدا كەم و بەدەگمەنن ، ئامۆژگاریەكانیشم بە شێوەی پرسیار دەبن ، بۆ ئەوەی هەموو پرسیارێكی زەنگێكی بیداركاری بێت ، و چیتر لە خەوی غەفڵەت بێدارت بكاتەوە ، و بە ئاگا بیت ، و قۆڵی خواناسانەی بۆ هەڵماڵیت و پەشیمان ببیتەوە لەوەی كە ڕۆژێك لە ڕۆژان كەمتەرخەمیەكت نواندبێت لە باڵا پۆشیتدا ، كە نیشانی بڕواداری حیشمەت و جوانی تۆیە لە دونیای كۆتای هاتوو ، هۆكاری ڕزگار بوونی هەتا هەتاییتە لە ئاگری دۆزەخ ، ئەو دۆزەخەی كە خوای پەروەردگار لە وەسفیدا فەرموویەتی : ﴿ فَاتَّقُواْ النَّارَ الَّتِي وَقُودُهَا النَّاسُ وَالْحِجَارَةُ ﴾ (سورة البقرة : ٢٤) ، واتە : لەو ئاگرە بترسن كە سووتەمەنیەكەی خەڵك و بەردە ، خوای پەروەردگار پەنای من و تۆش بدات لەوەی كە خۆمان بە دەستی خۆمان بۆ دونیا و خۆشیەكی كاتی بكەین بە سووتەمەنی ئەو ئاگرە

، بۆیـە داواكـارم ئەگـەر تـا ئـەم ڕۆش كەمتەرخەمیـەكت لـە بالاپۆشـەكەتدا كردبێـت ، دووای بیسـتنی ئـەم ووتانـە بڕیـاری یـەك لای خـۆت بـدەیت و بالاپۆشـیەكەت بـە باشـترین شـێوە و بـەو مەرجانـەی كـە پێویسـتە لـە بـالا پۆشەكەتدا هەبێت ئەنجام بدەیت ، و سـەردەمی سسـتی و تەمبـەڵی بـەلاوە بنەیت ، بزانی كە مانەوەت لە دونیادا كاتی و كەمە ، بەڵكو هـەر زۆر كەمـە ، و سەردەمی لاوێتی دەڕوات و نامێنێت ، و جوانیەكەشت بەهـەمان شـێوە لـە ناو دەچێت و نامێنێت ، و گەشی و درەوشاوەیی لە ناو دەچێت ، ئـەوەش : بە مردنێكی نزیك و خێرا ، یان بە پیریەك كە لە ڕێگەی هەموانـە و دێـت ، و بە هیچ شێوەیەك دەرچوون نیە لە دەستی ، خوای پەروەردگار فەرموویـەتی : ﴿ وَاتَّقُواْ يَوْمًا تُرْجَعُونَ فِيهِ إِلَى اللّهِ ثُمَّ تُوَفَّى كُلُّ نَفْسٍ مَّا كَسَبَتْ وَهُمْ لاَ يُظْلَمُونَ ﴾ (سورة البقرة : ٢٨١) ، واتە : خۆتان بپارێزن لـەو ڕۆژەی كـە دەگەڕێنەوە تیایدا بۆ لای خوای پەوروەدگار ، پاشان هەموو كەسێك پاداشـت دەدرێتەوە لەو كردارانەی كە ئـەنجامی داون ، و دڵنیـاش بـن كـە كـەس لـەو ڕۆژەدا ستەمی لێ ناكرێت .

ئه‌مه‌ش ئامۆژگاریه‌كانن :

✍ وه‌ ئایا ده‌زانی بالآنه‌پۆشینت سه‌رپێچی كردن و شكاندنی فه‌رمان و ووته‌ی په‌روه‌ردگارته‌ كه‌ فرمانی پێكردوویت : ﴿ يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ قُل لِّأَزْوَاجِكَ وَبَنَاتِكَ وَنِسَاءِ الْمُؤْمِنِينَ يُدْنِينَ عَلَيْهِنَّ مِن جَلَابِيبِهِنَّ ... ﴾ (سورة الأحزاب : ٥٩) ، واته‌ : ئه‌ی پێغه‌مبه‌ری خوا ﷺ به‌ خێزان و كچه‌كانت و ئافره‌تی بڕواداران بڵێ با بالآ پۆشه‌كانیان بده‌ن به‌ خۆیاندا .

وه‌ هه‌روه‌كو فه‌رموویه‌تی : ﴿ وَلَا تَبَرَّجْنَ تَبَرُّجَ الْجَاهِلِيَّةِ الْأُولَى ﴾ (سورة الأحزاب : ٣٣) ، واته‌ : له‌كاتی ده‌رچوونتاندا خۆتان ڕووت نه‌كه‌نه‌وه‌ ، هه‌روه‌ك چۆن ئافره‌تان له‌ سه‌رده‌می نه‌فامیدا خۆیان ڕووت ده‌كرده‌وه‌ .

✍ وه‌ ئایا ده‌زانیت ئه‌و كاره‌ت هۆكاری ئازاردانی خۆته‌ ، هه‌روه‌كو خوای گه‌وره‌ فه‌رموویه‌تی : ﴿ يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ قُل لِّأَزْوَاجِكَ وَبَنَاتِكَ وَنِسَاءِ الْمُؤْمِنِينَ يُدْنِينَ عَلَيْهِنَّ مِن جَلَابِيبِهِنَّ ذَلِكَ أَدْنَى أَن يُعْرَفْنَ فَلَا يُؤْذَيْنَ وَكَانَ اللَّهُ غَفُورًا رَّحِيمًا ﴾ (سورة الأحزاب : ٥٩) ، واته‌ : ئه‌ی پێغه‌مبه‌ری خوا ﷺ به‌ خێزان و كچه‌كانت و ئافره‌تی بڕواداران بڵێ با بالآ پۆشه‌كانیان بده‌ن به‌

خۆیاندا ، ئەوەش نزیك ترە بۆ ئەوەی کە بە ڕەوشت بەرز و بە حەیا و حیشمەت بناسرێنەوە ، و ئەزیەت و ئازار نەدرێن ، پەروەردگاری تۆش لێبووردە و میهرەبانە .

✍ وە ئایا دەزانیت بەو کارەت چاوی گورگە برسیەکان ، و کەسانی دڵ نەخۆش تێر دەکەیت ، و دەبیتەی هۆی ئەوەی سەدەان لەو گورگانە تەماحت تێ بکەن ؟! هەروەکو خوای گەورە فەرموویەتی: ﴿ فَلَا تَخْضَعْنَ بِالْقَوْلِ فَيَطْمَعَ الَّذِي فِي قَلْبِهِ مَرَضٌ ﴾ (سورة الأحزاب : ٣٢) ، واتە : پێویستە لە سەرتان لە هەموو ڕێگەیەکی حەرام و قەدەغەکرا و خۆتان بپارێزن ، لەوانەش قسە نەکردنە بە نازەوە لە گەڵ پیاوانی نامەحرەمدا ، بۆ ئەوەی کەسانی دەروون نەخۆش تەماحتان تێنەکەن ، ووتەشتان با ووتەیەکی ئاسایی بێت ، ئەمە ئەگەر ووتەکانت ئەوەندە کاریگەر بن ، ئەی ئەبێت بالا نەپۆشینت چۆن بێت ؟! ! جا ئامان نەکەی خوشکەکەم خۆت بکەیتە جێی تەماحی گورگە برسیەکانی ئەم ڕۆژگارە .

✍ وە ئایا دەزانیت کە بالا نەپۆشینت پێچەوانە بوونەوەی ووتەی پێغەمبەرەی خوایە ﷺ ، و ڕازیکردن و شوێنکەوتەی ووتەی شەیتانەکانی جنۆکە و مرۆڤە ؟! پێغەمبەری خوا ﷺ فەرموویەتی : " يا أسماء إن المرأة

إذا بلغت المحيض لم يصلح أن يرى منها شيء إلا هذا وهـذا – وأشـار إلى وجهه وكفيه "[1] .

واته : ئه‌ی ئه‌سما ئه‌گه‌ر ئـافره‌تی موسـڵمان گه‌شـته ته‌مـه‌نی بـاڵغ بـوون نابێت جگه له ده‌سته‌كان و ڕوومه‌تی زیاتر ده‌ركه‌وێت .

وه خوای په‌روه‌ردگار بۆمان ده‌گێڕێته‌وه كه شه‌یتان له گه‌ڵ باوكه ئاده‌م و دایكه حه‌وادا چی كردووه ، كه فه‌رموویه‌تی : ﴿ ... فَبَدَتْ لَهُمَا سَوْآتُهُمَا ... ﴾ (سورة طـه : ١٢١) ، واتـه : بـه هـۆی ئـه‌و تاوانـه‌ی كـه پـێی كـردن ، عه‌وره‌تیان ده‌ركه‌وت .

✍ وه ئایا ده‌زانیت بـه‌و كـاره‌ت خـۆت بـه ئـه‌هلی دۆزه‌خ داده‌نـه‌یت ، و خۆت ده‌خه‌یته ڕیزی دۆزه‌خیانه‌وه ، خـوای پـه‌روه‌ردگار پـارێزه‌رت بێـت لـه ئاگری دۆزه‌خ ، پێغه‌مبه‌ری خوا ﷺ فه‌رموویـه‌تی : " صِنْفَانِ مِنْ أَهْلِ النَّارِ

---

[1] حسنه الألباني في صحيح الجامع ، برقم : (٧٨٧٤).

لَمْ أَرَهُمَا ... وَنِسَاءٌ كَاسِيَاتٌ عَارِيَاتٌ مُمِيلاَتٌ مَائِلاَتٌ رُءُوسُهُنَّ كَأَسْنِمَةِ الْبُخْتِ الْمَائِلَةِ ... "[٢].

واته‌ : دوو كۆمه‌ڵ هه‌ن له‌ ئه‌هلی دۆزه‌خ نه‌مبینیوون ... كۆمه‌ڵێكیان ئافره‌تێلێكن داپۆشراون به‌ناو له‌ ڕاستیدا ڕووتن ، به‌له‌نجه‌ولار ده‌ڕۆنه‌ ڕێوه‌ ، و سه‌رنجی پیاوان بۆ خۆیان ڕاده‌كێشن ، و پرچیان به‌ شێوه‌یه‌ك به‌ سه‌ر سه‌ریانه‌وه‌ ده‌به‌ستن وه‌كو بان پشتی ووشتر وایه‌ ... وه‌ زانایان فه‌رمویانه‌:

((أراد ﷺ النساء اللواتي يلبسن من الثياب الشيء الخفيف ، الذي يصف ولا يستر ، فهنَّ كاسيات بالإسم ، عاريات في الحقيقة))[١].

واته‌ : مه‌به‌ستی پێغه‌مبه‌ری خوا ﷺ ئه‌و ئافره‌تانه‌یه‌ كه‌ جل و به‌رگی ناسك ده‌كه‌نه‌ به‌ر ئه‌و جۆره‌ پۆشاكانه‌ له‌ ڕاستیدا له‌شیان ده‌رده‌خات ، نه‌ك ئه‌وه‌ی كه‌ دایان بپۆشێت ، ئه‌و جۆره‌ ئافره‌تانه‌ به‌ ناو داپۆشراون ، كه‌چی له‌ ڕاستیدا ڕووتن .

---

(٢) رواه مسلم .

(١) جلباب المرأة المسلمة : ١٢٧.

✍ وە ئایا دەزانیت بە ئەو کارەت وا لە خۆت دەکەی کە بەر نەفرەتی موسڵمانان بکەویت ـ خوای پەروەردگار پەنات دات ـ نەفرەتیش ، واتە : دووری و دەرچوونت لە ڕەحمەتی خوای بە بەزەیی ، هەروەکو پێغەمبەری خوا فەرموویەتی : " ... ، نساؤهم كاسيات عاريات على رؤوسهن كأسنمة البخت العجاف العنوهن فإنهن ملعونات ... " [٢].

واتە : ئافرەتەکانیان داپۆشراون بەناو لە ڕاستیدا ڕووتن ، بەسەر سەریانەوە وەکو پشتی ووشتر هەیە ـ واتە : پرچیان بە شێوەیەك بە سەر سەریانەوە دەبەستن ـ نەفرەتیان لێ بکەن ئەوانە نەفرەت لێکراوون .

✍ وە ئایا دەزانیت بەباڵا نەپۆشینت خۆتی پێ بێ بەش دەکەی لە بەهەشتی بەرینی خوای پەروەردگار ، هەروەکو پێغەمبەری خوا ﷺ ئاماژەی بەوە داوە و فەرموویەتی :" صِنْفَانِ مِنْ أَهْلِ النَّارِ لَمْ أَرَهُمَا ... وَنِسَاءٌ كَاسِيَاتٌ عَارِيَاتٌ مُمِيلاَتٌ مَائِلاَتٌ رُءُوسُهُنَّ كَأَسْنِمَةِ الْبُخْتِ الْمَائِلَةِ لاَ يَدْخُلْنَ الْجَنَّةَ وَلاَ يَجِدْنَ رِيحَهَا وَإِنَّ رِيحَهَا لَيُوجَدُ مِنْ مَسِيرَةِ كَذَا وَكَذَا "[١].

---

[٢] صححه العلامة الألباني في السلسلة الصحيحة ، برقم : ٢٦٨٣ ، وفي صحيح الترغيب والترهيب ، برقم : ٢٠٤٤).

[١] رواه مسلم .

واتــە : دوو كۆمــەڵ هــەن لــە ئــەهلی دۆزەخ نــەمبینیوون ... كۆمــەڵێكیان ئافرەتێلێكن داپۆشراون بەناو لە ڕاستیدا ڕووتن ، بەلەنجەولار دەڕۆنە ڕێوە ، و سەرنجی پیاوان بۆ خۆیان ڕادەكێشن ، و پرچیان بـە شێوەیەك بـە سـەر سەریانەوە دەبەستن وەكو بان پشتی ووشتر وایە ، ئەوانە ناڕۆنە بەهەشتەوە ئەگەر چی بۆنی بەهەشت لە دووری ئەوەندە و ئەوەندەشەوە دەبیسترێت .

✍ وە ئایـا دەزانیـت بـەو كـردارەت تـاوانی ئـەو كەسـانەش دەخەیتـە ئەستۆە خۆت كە تۆ لە خشتەیان دەبیت ، و دەیانخەیتـە تاوانـەوە ، خـوای پەروەردگار فەرمویەتی : ﴿ لِيَحْمِلُواْ أَوْزَارَهُمْ كَامِلَةً يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَمِنْ أَوْزَارِ الَّذِينَ يُضِلُّونَهُم بِغَيْرِ عِلْمٍ أَلاَ سَاء مَا يَزِرُونَ ﴾ (سورة النحل : ٢٥) .

واتە : لە ڕۆژی دواییدا تاوانباران تاوانی خۆیان بە تەواوی هەڵدەگرن ، لە گـەڵ تـاوانی ئەوانـەی كـە گومڕایـان دەكـەن بـە بـێ زانـین ، بەڕاسـتی ئـەوە تاوانبارییەكی زرۆ خراپە .

✍ وە ئایا دەزانیت بـەو كـارەت خـۆت دەخەیتـە ڕیـزی دوو ڕووانـەوە - خوای پەروەردگار پەنادەرت بێت لەو كارە - هەروەكو لە فەرموودەدا هاتووە كە پێغەمبەری خوا ﷺ فەرموویەتی : " وشر نسائكم المتبرجات المتخيلات

، وهن المنافقات ، لا يدخل الجنة منهن إلا مثل الغراب الأعصم "[1] ، واتە : خراپترینی ئافرەتەکانتان ئەو ئافرەتانەن کە جوانیەکانی خۆیان دەردەخەن ، و خۆ دەڕازێننەوە ، و لە خۆ ڕازین و فیز و تەکەبور دەکەن بە سەر ئافرەتانی تردا ، بەڕاستی ئەوانە خۆ دەشوبهێنن بە دوو ڕووان ، هیچ یەکێك لەوانە ناڕواتە بەهەشتەوە ، ئیللا وەکو قەلە بازەڵە نەبێت (کە جۆرێکە لە قەلە ڕەش باڵەکانی یان پێکانی سپین) ، هێنانەوەی ئەم شێوەیە لە قەلە ڕەش بە نموونە بە هۆی کەمیانەوەیە ، بۆ ئاماژە کردنە بە کەمی ئەو ئافرەتانەی کە دەڕۆنە بەهەشتەوە ، ئەگەر باڵا پۆش نەبن .

لە کۆتایدا پێت دەڵێم ئەگەر تاکو ئەم ڕۆ نەتزانیبێت ، ئەوا ئەم ڕۆ ئەو تاوانەت لا ئاشکرا بوو ، بەلام نائومیدیش مەبە لە ڕەحمەتی خوای میهرەبان ئەگەر تۆبەیەکی ڕاستەقینەت کرد و گەڕایتەوە بۆ لای ئەو ، هەروەکو فەرموویەتی : ﴿ قُلْ يَا عِبَادِيَ الَّذِينَ أَسْرَفُوا عَلَىٰ أَنفُسِهِمْ لَا تَقْنَطُوا مِن رَّحْمَةِ اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ يَغْفِرُ الذُّنُوبَ جَمِيعًا إِنَّهُ هُوَ الْغَفُورُ الرَّحِيمُ ﴾ (سورة الزمر : ٥٣) ، واتە : بلێ بەو بەندانەی کە زیادڕەویان کردووە لە تاوان کردندا ، بێ ئومێد و مەئیووس نەبن لە ڕەحم و بەزەیی خوای پەروەردگار ، چونکە خوای

[1] صححه العلامة الألباني في : الصحيحة ، برقم :(١٨٤٩).

پەروەردگار لە هەموو تاوانێك خۆش دەبێـت ، هـەر ئەویشـە لێبـوردە ، و بـە بەزەیییە بەرامبەر بە بەندەکانی .

جا خوشکی بەڕێزم : بیرێك لـەم ووتانـە بکـەرەوە ، وبڕیـار بـدە کـە ئایـا دوای بیستنی ئەم ووتانە هێشتا هەر بەردەوام دەبیت لە سەر باڵا نەپۆشینت ، وهێشتا دڵت ڕانەچەڵەکیوە ؟! یان چی ؟!

﴿وَآخِرُ دَعْوَاهُمْ أَنِ الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ﴾

خوشکی بەڕێزم

ئەمەیە مەرجەکانی باڵاپۆشەکەت

وەرگێڕانی

دایکی سوننە

خوای په‌روه‌ردگار فه‌رموویه‌تی : ﴿ يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ قُل لِّأَزْوَاجِكَ وَبَنَاتِكَ وَنِسَاءِ الْمُؤْمِنِينَ يُدْنِينَ عَلَيْهِنَّ مِن جَلَابِيبِهِنَّ ذَٰلِكَ أَدْنَىٰ أَن يُعْرَفْنَ فَلَا يُؤْذَيْنَ وَكَانَ اللَّهُ غَفُورًا رَّحِيمًا ﴾ [١] .

واته : ئه‌ی پێغه‌مبه‌ری خوا ﷺ به خێزان و كچه‌كانت و ئافره‌تی بڕواداران بڵێ با جلبابه‌كانیان (جلبابیش : واته : عابا) بده‌ن به خۆیاندا، ئه‌وه‌ش نزیك تره بۆ ئه‌وه‌ی كه به ڕه‌وشت به‌رزو به حه‌یاو حیشمت‌و قورس‌و سه‌نگینی بناسرێنه‌وه، تا ئه‌زیه‌ت‌و ئازار نه‌درێ ، په‌روه‌ردگاری تۆش لێبووردو میهره‌بانه .

خوشكه‌كه‌م : بزانه كه خوای بڵندو باڵا ده‌ست پله‌و پایه‌یه‌كی به‌رزی بۆ ئافره‌تان داناوه، هه‌ر بۆ ئه‌وه‌شه كه فرمان پێكردنی به پۆشاكی شه‌رعی وه خۆداپۆشین‌و ڕێز لێنانه، و پله به‌رزی یه بۆ ئافره‌تان، وه پارێزه‌ریشه بۆی بۆ ئه‌وه‌ی نه‌بێت به كالآیه‌كی بێ نرخ هه‌ریه‌كه به وویستی خۆی هه‌رچۆنێك و هه‌ر كاتێك بیه‌وێت ته‌ماشای بكات، وه بۆ ئه‌وه‌ی ئه‌م پۆشاكه بێته هۆكارێك بۆ ده‌ست درێژی نه‌كردنه سه‌ری، ڕێگر بێت له هاندانی گه‌نجان بۆ خۆی .

---

[١] (سورة الأحزاب : ٥٩)

جا بۆ ئه‌وه‌ی ئه‌و پۆشاكه‌ پۆشاكێكی شه‌رعی بێت، هه‌روه‌كو چۆن خوای گه‌وره‌، و پێغه‌مبه‌ره‌كه‌ی ﷺ فه‌رمانیان پێكردووه‌، ده‌بێت چه‌ند مه‌رجێكی شه‌رعی پێویستی تێدا بێت، له‌وانه‌ :

١ . **داپۆشه‌ری هه‌موو له‌ش بێت ، ده‌ست و ڕوومه‌ت نه‌بێت** [١] : هه‌ر چه‌ند داپۆشینی ئه‌و دووانه‌ش باشترو ته‌واوترو چاكتره‌، له‌ به‌ر هه‌موو ئه‌و به‌ڵگانه‌ی كه‌ له‌و باره‌یه‌وه‌ هاتوون، و ئه‌و داپۆشینه‌شه‌ كه‌ كاری ئافره‌تانی پێشینی له‌ سه‌ر بووه‌ (خوایان لێ ڕازی بێت)، وه‌ له‌ سه‌روی ئه‌وانیشه‌وه‌ خێزانه‌ پاكو به‌ڕێزه‌كانی پێغه‌مبه‌ری خوا ﷺ ، (خوایان لێ ڕازی بێت) .

٢ . **نابێت پۆشاكه‌كه‌ بۆ ناوبانگ ، و شۆره‌ت بێت** : واته‌ نابێت مه‌به‌ستی له‌ داپۆشینه‌كه‌ی ئه‌وه‌بێت كه‌ سه‌رنج و دیدی خه‌ڵك بۆ لای خۆی ڕابكێشێت، ئه‌ویش خۆی لێ بایی بێتو موعجیب بێت به‌خۆی‌و به‌سه‌ریاندا فیز زلی لێبدات، و فیزیان به‌ سه‌ردا بكات، با پۆشاكه‌كه‌شی پینه‌كراویش بێت، مادامه‌

---

[١] به‌ڵام سه‌باره‌ت به‌ پێكانی ئافره‌ت به‌هه‌مان شێوه‌ به‌ عه‌وره‌ت ده‌ژمێردرێن ، و پێویسته‌ داپۆشرێن ، داپۆشینیشیان به‌ گۆره‌وه‌ی به‌س نی‌یه‌ ، با گوره‌ویه‌كانیش ئه‌ستور بن ، چونكه‌ قه‌باره‌ی پێكان ده‌رده‌خه‌ن ، بۆیه‌ ده‌بینین كه‌ پێغه‌مبه‌ری خوا ﷺ پرسیاری لێ كرا سه‌باره‌ت به‌ دامێنه‌ ، و پاڵدمی ئافره‌تان ؟ فه‌رمووی : " يرخين شبراً " ، واته‌ : با بستێك شۆڕی بكه‌نه‌وه‌ ، (أم سلمة) ـ ڕه‌زای خوای لێ بێت ـ فه‌رمووی : كه‌واته‌ پێكانیان ده‌ر ده‌كه‌وێت ؟! ئه‌ویش فه‌رمووی :(فيرخينه ذراعاً ، لا يزدن عليه)، واته‌ : با باڵێك درێژی بكه‌نه‌وه‌ ، و له‌وه‌ش زیاتری نه‌كه‌نه‌وه‌ (سلسلة الأحاديث الصحيحة : ١٨٦٤) .

مه‌به‌ستی پێی ناوبانگ و ناوده‌ركردن بێت له ناو خه‌ڵكدا، پێغه‌مبه‌ری خوا ﷺ فه‌رموویه‌تی : " مَن لَبِسَ ثَوبَ شُهْرَةٍ في الدنيا ، ألبَسَهُ اللهُ ثوبَ مذلَّةٍ يوم القيامة ، ثم أُلهبَ فِيه ناراً " [1] .

واته : هه‌ركه‌سێك له دونیادا پۆشاكی شۆره‌ت و ناوبانگی بپۆشێت، ئه‌وا خوای گه‌وره له ڕۆژی دواییدا پۆشاكی سه‌ر شۆڕی و زه‌لیلی ده‌كاته به‌ری ، پاشان گڕو بڵێسه‌ی تێ به‌ر ده‌درێت .

٣. **ئه‌بێت ئه‌ستوور بێت و ناسك نه‌بێت ، به شێوه‌یه‌ك ڕه‌نگی پێست ده‌رنه‌خات :** ئه‌وه‌ش له به‌ر ئه‌م فه‌رمووده‌یه‌ی پێغه‌مبه‌ری خوا ﷺ : " سيكونُ في آخرِ أمتي نساءٌ كاسياتٌ عارياتٌ ، على رؤوسهنَّ كأسنِمَةِ البُخت ، العنوهنَّ فإنهنَّ ملعونات "[2].

---

[1] حسنه العلامة الألباني في : (صحيح سنن ابن ماجه : ٢ / ١١٩٢، برقم : ٣٦٠٧) ، و (صحيح الترغيب والترهيب : ٢ ، برقم : ٢٠٨٩) ،**وه‌ بڕوانه**:(جلباب المرأة المسلمة : ٢١٣) .

[2] صححه العلامة الألباني في : (السلسلة الصحيحة ٦ : ٤١١ ، برقم : ٢٦٨٣) ، **وه‌ بڕوانه** : (جلباب المرأة المسلمة : ١٢٥).

واتە : کۆمەڵە ئافرەتێك ـ لە کۆتایی ئوممەتەکەم ـ دەردەکەون داپۆشراو ، و ڕووتن ، پرچیان بە شێوەیەك بە سەر سەریانەوە دەبەستن وەکو بان پشتی ووشتر وایە، نەفرەتیان لێ بکەن ئەوانە نەفرەت لێکراون .

قال العلماء : ((أراد ﷺ النساء اللواتي يلبسن من الثياب الشيء الخفيف ، الذي يصف ولا يستر ، فهنَّ كاسيات بالإسم ، عاريات في الحقيقة))[(١)] .

واتە : زانایان فەرمویانە : مەبەستی پێغەمبەری خوا ﷺ ئەو ئافرەتانەیە کە جلو بەرگی ناسك دەکەنە بەر ئەو جۆرە پۆشاکانە لە ڕاستیدا لەشیان دەردەخات، نەك ئەوەی کە دایان بپۆشێت، ئەو جۆرە ئافرەتانە بە ناو داپۆشراون، کەچی لە ڕاستیدا ڕووتن .

وە کاتێك کە (**منذر**) ی کوڕی (**زبير**) لە عێراق گەڕایەوە جل و بەرگێکی (**مرويَّة** [(٢)] ، و **قوهية** [(٣)]) ، نارد بۆ (**أسماء**) ی کچی (**أبو بكر**) ، کە پۆشاکێکی ناسك بوو، ئەوەش لە کاتێکدا بوو کە (**أسماء**) چاوەکانی لە

[(١)] (جلباب المرأة المسلمة : ١٢٧) .

[(٢)] **مَرويّة** : پۆشاکێکی ناودارە لە (العراق) نیسبەتە بۆ (مرو) ، کە لادێیەکە سەر بە (كوفة) یە.

[(٣)] **قَوهيّة** : پۆشاکێکە لە (قوهستان) دا درووست دەکرێت ، کە ناوچەیەکە لە (خُراسان)

دەست دابوو ، واتە : نابینا بوو: ڕاوی دەڵێت: کە (**أسماء**) دەستی دا بە پۆشاکەکەوە، فەرمووی : ئۆف بۆ ئەم جلو بەرگە، جلو بەرگەکەی بۆ بگەڕێننەوە، (**منذر**) یش ئەوەی زۆر لەلا گەورەو گران بوو، بۆیە فەرمووی: ئەی دایکی بەڕێزم ئەوە تەنك نییە بۆ ئەوەی لەش دەربخات، ئەویش لە وەڵامدا فەرمووی: ئەگەر لەشی تێدا دەرنەکەوێت، خۆ قەبارەی لەش دەردەخات[1].

٤ . دەبێت فراوان بێت و تەنگ نەبێت : واتە : **بە شێوەیەك بێت قەبارەی ئەندامەکان دەرنەخات** : لە (**أسامة**) ی کوڕی (**زيد**)ەوە ـ خوا لە خۆی و باوکیشی ڕازی بێت ـ دەفەرمووێت : پێغەمبەری خوا ﷺ جلێکی (**قبطي**)[2]) پێ بەخشیم کە ئەویش (**دحية الكلبي**) پێی بەخشی بوو، منیش دام بە خێزانەکەم بۆ ئەوەی بیپۆشێت ، پێغەمبەری خوا ﷺ پێی فەرمووم: " **مالك لم تلبس القبطية ؟** " ، واتە: ئەوە بۆ جلە (**قبطية**) کە لە بەر ناکەیت ؟ منیش پێم ووت : داومە بە خێزانەکەم لە بەری بکات، ئەویش فەرمووی :

---

[1] صححه العلامة الألباني في : (جلباب المرأة المسلمة : ١٠٧) .

[2] **القبطية** : جۆرە پۆشاك و جلێکی میسری ، تەنك و سپی یە .

" مُرها فلتجعل تحتها غلالة [٣] ، فإني أخاف أن تصف حجم عظامها "[٤] ،

واته : كه ڕۆشتیتەوه فرمانی پێ بكه بەوەی كه شتێكی تری به ژێردا بپۆشێت، چونكه لەوه دەترسم قەبارەی ئەندامەكانی لەشی دەربخات .

٥ . **نابێ بخوركراو و بۆن خۆش كراو بێت** : ئەوەش لەبەر ئەو فەرموودەیەی كه پێغەمبەری خوا ﷺ تێیدا فەرموویەتی : **" أيما امرأة استعطرت ، فمرت على قوم ، ليجدوا من ريحها ، فهي زانية "[١]** .

واته : هەر ئافرەتێك خۆی بۆنخۆش كرد، وه پاشان له ماڵ ڕۆشته دەرەوه، وه بەلای كۆمەڵێكدا تێپەڕ بووو بۆنی چوو به سەریاندا ، ئەوه وەكو ئەوه وایه ئەو ئافرەته داوێن پیسی كرد بێت .

٦ . **نابێت پۆشاكەكەی له سەر شێوازی جل و بەرگی پیاوان بێت** : له (**أبو هريرة**) ەوه ﵁ دەگێڕنەوه كه له پێغەمبەری خواوه ﷺ دەگێڕێتەوەو

---

[٣] **غلالة** : پۆشاكێكه له ژێرەوەی پۆشاكەكانی تردا دەپۆشرێت ، بۆ ئەوەی قەبارەی لەشی ئافرەت دەرنەكەوێت .

[٤] حسنه العلامة الألباني في : (جلباب المرأة المسلمة : ١٣١) ، وقال : الحديث إسناده حسن ، وهو من رواية أسامة بن زيد ، وأخرجه أحمد والبيهقي .

[١] حسنه العلامة الألباني في : (صحيح سنن النسائي : ٥١٢٦) ، و (صحيح وضعيف الجامع : ٢٧٠١) ، و (صحيح الترغيب والترهيب : ٢٠١٩) ، **وه بڕوانه** : (جلباب المرأة المسلمة : ١٣٧) .

دەفەرمووێت: **" لعن رسول الله ﷺ الرجل يلبس لبسة المرأة والمرأة تلبس لبسة الرجل "**[٢].

واتە : پێغەمبەری خوا ﷺ نەفرەتی کردووە لەو پیاوەی کە جلو بەرگی ئافرەتان لە بەر دەکەن ، وە ئەو ئافرەتانەش کە جلو بەرگی پیاوان لەبەر دەکەن [١] .

٧. نابێت پۆشاکەکەی لە سەر شێوازی جلو بەرگی ئافرەتانی بێباوەڕ بێت : لە (**عبدالله**) ی کوڕی (**عمر**)ەوە دەگێڕنەوە کە فەرموویەتی : پێغەمبەری خوا ﷺ دوو جلی (**معصفر**[٢]) ی لە بەردا بینی ، وە فەرمووی : **" إن هذه من ثياب الكفار فلا تلبسها "**[٣] ، واتە : ئەم جلانە جلی بێباوەڕانە مەیان پۆشە .

---

[٢] صححه العلامة الألباني في : (صحيح سنن أبي داود : ٤٠٩٨) ، و (صحيح الترغيب والترهيب : ٢٠٦٩) ، وە بڕوانە : (جلباب المرأة المسلمة : ١٤١) .

[١] وەك : پانتۆڵ ، هیچ جیاوازیش نییە لەوەی کە پانتۆڵەکە ئاشکرا بێت یان لە ژێرەوەی پۆشاکی مانتۆدا بێت ، مانتۆکە کورت بێت یان درێژ ، لەماڵەوە بێت بۆ مێردەکەی یان لە دەرەوە لە پێش چاوی خەڵك ، چونکە جلێکی تایبەتە بە پیاوانەوە ، نابێت ئافرەتان بیپۆشن، یان هەر پۆشاکێکی تایبەتی تر بە پیاوان کە ئافرەتان دەیپۆشن(**مامۆستا عدنان**).

[٢] **المُعَصْفَر** : ئەو پۆشاکەیە کە بە ڕووەکی (عَصْفَر) ڕەنگ دەکرێت ، کە ڕەنگێکی سوری زۆر تۆخی لێ دەردەکرێت .

[٣] (مسلم : ٢٠٧٧ ، و ٢٧).

٨. **نابێت خۆی له خۆیدا ڕازاوەیی‌و جوانی تێدا بێت :** له بەر فەرموودەی خوای گەورە که دەفەرمووێت: ﴿ وَلَا يُبْدِينَ زِينَتَهُنَّ ﴾ [١]. واته: با ئافرەتان جوانیەکانیان دەرنەخەن، وه خوای پەروەردگار فەرموویەتی:﴿ وَقَرْنَ فِي بُيُوتِكُنَّ وَلَا تَبَرَّجْنَ تَبَرُّجَ الْجَاهِلِيَّةِ الْأُولَى ﴾ [٢]. واته: له ماڵەکانتان بمێننەوەو لەکاتی دەرچوونتاندا خۆتان ڕووت نەکەنەوە، هەروەك چۆن ئافرەتان له سەردەمی نەفامیدا خۆیان ڕووت دەکردەوە .

وه لەبەر ئەو فەرموودەیەی پێغەمبەری خوا ﷺ که تێیدا دەفەرمووێت :

" ثلاثة لا تسأل عنهم ـ وذكر منهم ـ : ... وامرأة غاب عنها زوجها ، قد كفاها مؤونة الدنيا ، فتبرجت بعده ... "[٣].

واته: سێ جۆر کەس هەن ـ له گەورەیی تاوانیان ـ سەبارەتیان هیچ پرسیارێك مەکە: یەکێك لەوانەی کەباسی کردووە: ئافرەتێکە پیاوەکەی له لا

---

[١] (سورة النور : ٣١) .

[٢] (سورة الأحزاب : ٣٣) .

[٣] صححه العلامة الألباني في : (الصحيحة : برقم : ٥٤٢) .

نه‌بێت، بژێوی ڕۆژانه‌شی بۆ دابین كرد بێت، و به‌جێ هێشتوو بێت، كه‌چی ئه‌و له پاش ئه‌و خۆی برازێنێته‌وه، و جوانیه‌كانی خۆی ده‌ربخات .

وه هه‌روه‌ها له به‌ر ئه‌م فه‌رمووده‌یه‌ش كه پێغه‌مبه‌ری خوا ﷺ تێدا فه‌رموویه‌تی : " وشر نسائكم المتبرجات المتخيلات ، وهن المنافقات ، لا يدخل الجنة منهن إلا مثل الغراب الأعصم "[1].

واته : خرابترینی ئافره‌ته‌كانتان ئه‌و ئافره‌تانه‌ن كه جوانیه‌كانی خۆیان ده‌رده‌خه‌ن، وه خۆ ده‌ڕازێننه‌وه، وه له خۆ ڕازینو فیزو ته‌كه‌بر ده‌كه‌ن به سه‌ر ئافره‌تانی تردا، به‌ڕاستی ئه‌وانه خۆ ده‌شوبهێنن به دوو ڕووان، هیچ یه‌كێك له‌وانه ناڕواته به‌هه‌شته‌وه،

ئیللا وه‌كو قه‌ڵه بازه‌ڵه نه‌بێت (كه جۆرێكه له قه‌له ڕه‌ش باڵه‌كانی یان پێكانی سپین)، هێنانه‌وه‌ی ئه‌م شێوه‌یه له قه‌له ڕه‌ش به نموونه به هۆی كه‌میانه‌وه‌یه، بۆ ئاماژه كردنه به كه‌می ئه‌و ئافره‌تانه‌ی كه ده‌ڕۆنه به‌هه‌شته‌وه .

---

[1] صححه العلامة الألباني في : (الصحيحة ، برقم : ١٨٤٩) .

ئا ئەمەیە مەرجەكانی پۆشاكی شەرعی تەواو كە پۆشاكەكەت دەكەن بە پۆشاكێكی شەرعی، ئەو پۆشاكەی بە پۆشینی گوێڕایەڵی خۆت دەر دەبڕیت بۆ خوای گەورە، هەر ئەوەشە كە بە پۆشینی پارێزراو دەبیت لەو گورگانەی كە ئەیانەوێت تۆ دەركەویت، و بە ئارەزووی خۆیان بە تۆ ڕابوێرن .

خوشكەكەم : ئەگەر تۆ ئەم داواكاریە تەواو و تێرو تەسەلەی پەروەردگارت لە ڕواڵەتدا بە دی هێنا، بە تەواوی‌و شكۆداری‌و بە لەسەر خۆی‌و، هەیبەتەوە ، و لە هەموو جموجوڵتدا، ئەوا ڕووناكی یە لە سەر ڕووناكی، بێگومان ڕوواڵەتیش بە تەنها بەس نی‌یە بە بێ ناوەڕۆك ، بۆیە ئافرەتان فەرمان پێكراون بە پاراستنی هەموو جموجوڵێكیان ، لە گەڵ پاراستنی چاو و زمانیان ، هەروەها چاودێری كاری عەقڵ‌و دەروونی خۆی بێت، و زاڵیش بێت بە سەریدا ، و زیاتر شەرمو حەیای پێوە دیار بێت، و كەمیش بدوێت ، خوای گەورە فەرمویەتی: ﴿ وَقُل لِّلْمُؤْمِنَاتِ يَغْضُضْنَ مِنْ أَبْصَارِهِنَّ وَيَحْفَظْنَ فُرُوجَهُنَّ وَلَا يُبْدِينَ زِينَتَهُنَّ إِلَّا مَا ظَهَرَ مِنْهَا ﴾ [١] واتە : بە ئافرەتانی بڕوادار بڵێ كە چاویان لە تەماشاكردنی حەرام بپارێزن،

[١] (سورة النور : ٣١) .

داوێنیشیان بپارێزن لە داوێن پیسی، جوانیەكانیشیان دەرنەخەن، جگە لەوەی نەبێت كە بەبێ دەسەڵاتی ئەوان دەردەكەوێت .

وَآخِرُ دَعْوَانَا أَنِ الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ

وصلى الله على نبينا محمد وعلى آله وصحبه وسلم

دیاریەك بۆ خوشکەکەم

((تا گەنجیت))

خوشکەکەم ئێستا بەهاری ژینتە گەشاوەی گەشی

گوڵی سەدتەرزی، ڕازاوەو بەرزی، جوان وبۆن وەشی

زەردەواڵەو مێش، کوللەو مێشوولە، لە پەلاسدان بۆت

گەر ووریا نەبی دووچاری لە کەو دوا ڕۆژی ڕەشی

سبەی پایزە هەورە تەمە و دوو، زووقم و تەزینە

سیسی و ژاکاوی و گەڵاڕێزانە، کاتی وەرینە

ئەوکاتە هیچ کام نایەن بەلاتا، حاشات لێ دەکەن

خوشکم ئەوانە کارو پیشەیان هەر دەست بڕینە

خوشکم ئەوانە ئێستا تا مەزرۆن بۆ یەك نێو نیگات

ئامادەن ببنە کۆچی قوربانی هەنگاوی ڕێگات

گەر نەخوازەلا بەردەستیان کەوی تاسەیان بشکێت

بەرەلات ئەکەن ،دەربەست نین دۆزەخ ببێتە جێگات

خوشكم ئه‌بینی تۆ به چاوی خۆت گوڵ و گوڵاڵه

كامیان قه‌شه‌نگ و جوان وبۆن خۆشه، ڕه‌نگین و ئاڵه

له‌سه‌ره‌تاوه چه‌نده تاسوخه، چه‌ند بازاڕگه‌رمه

كه ژاكا جێگه‌ی ته‌نه‌كه‌ی زبڵه، سه‌نێرگه‌و چاڵه

هه‌تاكو گه‌نج بوون جوان ودڵ فڕێن، تا شای ته‌مه‌ن بوون

شه‌وچه‌ره‌ی (مه‌لها)و ئه‌ستێره‌ی گه‌شی ئاسمانی(فه‌ن بوون)

لای هه‌رزه‌و نه‌زان، نمونه‌ی ژین و زۆر به‌هره مه‌ند بوون

پیریان لێ نیشت به‌ره‌لاكران، ڕیسواو به په‌ن بوون.

سروه‌ی بیداری (جمال حبیب الله) ل: ١٧٠-١٧١

حوكمی
عابای ئافره‌تان
و
مه‌رجه‌كانی

ئاماده‌كردنی

ماموٚستا عدنان بارام

بسم الله الرحمن الرحيم

بۆ هەموو گەوهەرەیەكی بەنرخ ، بۆ مرواریە پارێزراوەكان، بۆ ئەو ئافرەتانەی كە بڕیاریان داوە پۆشاكی شەرمو حەیا لە بەر بكەن، چونكە فەرمانی پەروەردگاریانە ، ئەوەش تەنها لە بەر ڕەزامەندی ئەو، بۆ ئەوەی بە بەهەشتی بەرین شاد بن .

بۆ تۆ خوشكی موسڵمانم : كە پێشەوات خێزانە بەڕێزەكانی پێغەمبەری خوایە ﷺ، بۆ تۆ كە پاپەندی ئایەتە پیرۆزەكانی قورئانیو فەرموودەكانی پێغەمبەری خوایت ﷺ، نەك پابەندی مۆدەو سەرگەردانبووی شوێنی ئەم و ئەو .

بۆ ئەو خوشكانەم : كە نایانەوێ هەڵخەڵەتاوی ئەو كەسانە بن كە بەناو مافەكانیانەوە ئەیانەوێ پۆشاكی حیشمەتی لە بەر داكەنن، ئەوەش نەك لە بەر ئافرەتان بەڵكو لە بەر تێركردنی ئارەزووە گڵاوەكانیان، بۆ ئەوەی لە كۆتایدا تۆی بەڕێز وەكو گوڵێكی گەڵا هەڵوەریو بە جێ بهێڵن ! ! دوای ئەوەی وەكو بوكە شووشەی دەستی منداڵان یاری خۆیانت پێدەكەن ! ! !

گەوهەرە بەنرخەكەم : لەم نووسراوەدا ئەوەت بۆ ڕوون دەكەمەوە كە ئەگەر تۆی بەڕێز كەوتیتە بەرچاوی نامەحرەمان ئەبێ چیت بەسەرەوە بێت

؟ و مه‌رجه‌كانیشی چی‌یه ؟ بۆ ئه‌وه‌ی ئه‌و عیباده‌ته‌ی كه بڕیارت داوه كه ئه‌نجامی بده‌یت (كه حیجابه‌كه‌ته) بێ كه‌م و كوڕی بێت و تیرو ته‌سه‌لتر بێت، بۆ ئه‌وه‌ی ڕه‌زامه‌ندی په‌روه‌ردگارت به ده‌ست بهێنیت، و گه‌واهیه‌كی ته‌واویش بێت له سه‌ر ئیمانه‌كه‌ت، و پارێزه‌رێكیش بێت بۆ پاراستنت له دونیاو دوا ڕۆژیشدا.

داواكارم په‌روه‌ردگار زیاتر یارمه‌تی ده‌ری من و تۆش بێت بۆ جێبه‌جێ كردنی فه‌رمانه‌كانی‌و پابه‌ندبوون به ئاینه پیرۆزه‌كه‌ی .

خوشكی به‌ڕێزم : خوای په‌روه‌ردگار فه‌رموویه‌تی : ﴿ يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ قُل لِّأَزْوَاجِكَ وَبَنَاتِكَ وَنِسَاء الْمُؤْمِنِينَ يُدْنِينَ عَلَيْهِنَّ مِن جَلَابِيبِهِنَّ ذَلِكَ أَدْنَى أَن يُعْرَفْنَ فَلَا يُؤْذَيْنَ وَكَانَ اللَّهُ غَفُورًا رَّحِيمًا﴾ (سورة الأحزاب : ٥٩) .

واته : ئه‌ی پێغه‌مبه‌ری خوا ﷺ به خێزان‌و كچه‌كانت‌و ئافره‌تی بڕواداران بڵێ با جلبابه‌كانیان (جلبابیش : واته : عابا) بده‌ن به خۆیاندا، ئه‌وه‌ش نزیك تره بۆ ئه‌وه‌ی كه به ڕه‌وشت به‌رز و به حه‌یا و حیشمت و قورس و سه‌نگینی بناسرێنه‌وه، تا ئه‌زیه‌ت و ئازار نه‌درێن، په‌روه‌ردگاری تۆش لێبووررده و میهره‌بانه .

تەفسیر و ڕاڤەی ئەم ئایەتەی قورئانی پیرۆز :

(ابن كثیر) ـ بە ڕەحمەت بێت ـ فەرموویەتی : (یقول الله _ تعالى _ آمراً رسوله ﷺ تسليماً أنْ يأمر النساء المؤمنات ـ خاصة أزواجه وبناته لشرفهن ـ بأنْ يُدنين عليهن من جلابيبهن ليتميزن عن سمات نساء الجاهلية وسمات الإماء ، والجلباب هو الرداء فوق الخمار، قاله ابن مسعود وعبيدة وقتادة والحسن البصري وسعيد بن جبير وإبراهيم النخعي وعطاء الخراساني) [١].

واتە : خوای پەروەردگار فەرمان دەكات بە پێغەمبەرەكەی ﷺ كە فەرمان بكات بە ئافرەتانی بڕوادار ـ بە تایبەت خێزان و كچەكانی لە بەر ڕێز و پلەیان ـ كە (جلبابەكانیان) بە خۆیاندا بدەن، بۆ ئەوەی جیا بكرێنەوە لە شێوە و شێوازی ئافرەتانی سەردەمی نەفامی، و شێوەو شێوازی ئافرەتانی كەنیزەك، (جلباب) یش ئەو پۆشاكەیە كە لە سەرەوەی سەرپۆشدا ئافرەتان دەیدەن بە خۆیاندا (واتە : عابا)، ئەمەش ووتەی : (ابن مسعود

(١) تفسير القرآن العظيم لابن كثير : (٣ / ١٥١٠) .

وعبيدة وقتادة والحسن البصري وسعيد بن جبير وإبراهيم النخعي وعطاء الخراساني) يە .

هەروەها (القرطبي) ش ـ بەرەحمەت بێت ـ سەبارەت بە تەفسیری ووشەی (جلابيب) فەرموویەتی : (جمع جلباب : وهو ثوب أكبر من الخمار، وروي عن ابن عباس وابن مسعود: أنه الرداء ، وقد قيل: إنه القناع ، والصحيح أنه الثوب الذي يستر جميع البدن وفي "صحيح مسلم"[1] عن أم عطية قلت : يا رسول الله ﷺ إحدانا لا يكون لها جلباب ؟ قال : لتلبسها أختها من جلبابها)[2].

واتە : ئەم ووشەیە كۆیە و تاكەكەشی (جلباب)ـە : كە بریتیە لە پۆشاكێكی گەورەتر لە سەرپۆش، وە دەشگێڕنەوە لە(ابن عباس)، و (ابن مسعود) رضي الله عنهم فەرموویانە: (جلباب : بریتیە لەو پۆشاكەی كە سەر شان و پشت و پێش پێ دادەپۆشرێت تا ئاستی ناوك)، وە ووتراوە: (قناع)ـە كە

---

[1] صحيح البخاري رقم : (٣٢٤) وصحيح مسلم رقم : (٨٩٠) .

[2] تفسير القرطبي : (١٤ / ٢٤٣) ، **هەروەها بڕوانە** : "فتح القدير" للشوكاني : (٤ / ٣٠٤) .

بریتی‌یە لەو پۆشاکەی کە هەندێك فراوانتر و گەورەترە لە سەرپۆش) ، بەڵام ووتەی ڕەوا ئەوەیە بوترێت: ئەو پۆشاکەیە کە هەموو لەش داپۆشێت، هەروەکو لە "صحيح مسلم" دا هاتووە لە (أم عطية) ەوە کە فەرموویەتی : ووتم : ئەی پێغەمبەری خوا ﷺ ئەی ئەگەر یە کێکمان عابای نەبوو ؟ فەرمووی: با خوشکەکەی لە عاباکانی خۆی بداتی و لە بەری بکات .

شێخی پایە بەرزی ئیسلام و فەرموودە ناسی سەردەم (محمد ناصر الدين الألباني) بە ڕەحمەت بێت فەرموویەتی : (ثُمَّ إنَّ الله تعالى ... أمرها ـ في الآية الأخرى ـ **إذا خرجت من دارها أن تلتحف فوق ثيابها وخمارها بالجلباب أو الملاءة لأنه أستر لها وأشرف لسيرتها** وهي قوله تعالى : ﴿يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ قُل لِّأَزْوَاجِكَ وَبَنَاتِكَ وَنِسَاءِ الْمُؤْمِنِينَ يُدْنِينَ عَلَيْهِنَّ مِن جَلَابِيبِهِنَّ ذَٰلِكَ أَدْنَىٰ أَن يُعْرَفْنَ فَلَا يُؤْذَيْنَ وَكَانَ اللَّهُ غَفُورًا رَّحِيمًا﴾ (سورة الأحزاب : ٥٩) ... **والجلباب : هو الملاءة التي تلتحف به المرأة فوق ثيابها على أصح الأقوال** وهو يستعمل في الغالب إذا خرجت من دارها كما روى الشيخان و غيرهما عن أم عطية رضي الله عنها قالت : "

أمرنا رسول الله ﷺ أن نخرجهن في الفطر والأضحى: العواتق والحيض وذوات الخدور فأما الحيض فيعتزلن الصلاة ويشهدن الخير ودعوة المسلمين . قلت : يا رسول الله إحدانا لا يكون لها جلباب ؟ قال : لتلبسها أختها من جلبابها.(1)"

قال الشيخ أنور الكشميري في (فيض الباري) (١ / ٣٨٨) تعليقا على هذا الحديث : (**وعلم منه أن الجلباب مطلوب عند الخروج وأنها لا تخرج إن لم يكن لها جلباب.**

والجلباب رداء ساتر من القرن إلى القدم) (١) .

واته: پاشان خوای په‌روه‌ردگار ... فه‌رمانی پێكردووه ـ له ئایه‌ته‌كه‌ی تردا ـ ئه‌گه‌ر له ماڵ چووه ده‌ره‌وه ، ئه‌وا له سه‌رووی پۆشاك و سه‌رپۆشه‌كه‌شیه‌وه (جلباب) یان (عابا) بدات به خۆیدا، چونكه ئه‌وه زیاتر ده‌یپارێزێت، و سه‌نگینتره بۆ رێكردنی، ئه‌وه‌ش له‌م ئایه‌ته‌دا كه خوای

(١) صحيح البخاري رقم : (٩٧٤) وصحيح مسلم رقم : (٨٩٠) وصحيح سنن أبي داود رقم : (١١٢٤) وصحيح سنن الترمذي رقم : (٥٣٧) .

(١) جلباب المرأة المسلمة : (٨٢ ـ ٨٤) .

پـەروەردگار تێیـدا فەرموویـەتی : ﴿ يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ قُل لِّأَزْوَاجِكَ وَبَنَاتِكَ وَنِسَاءِ الْمُؤْمِنِينَ يُدْنِينَ عَلَيْهِنَّ مِن جَلَابِيبِهِنَّ ذَٰلِكَ أَدْنَىٰ أَن يُعْرَفْنَ فَلَا يُؤْذَيْنَ وَكَانَ اللَّهُ غَفُورًا رَّحِيمًا ﴾ .

جلبابیش : بریتی یە لـە عابا كـە ئـافرەت خـۆی پـێدادەپۆشـی لـە سـەر هەموو پۆشـاكەكانیەوە ، لـە ڕەوا تـرین ووتـەی زانایـان ، ئـەوەش زیـاتر بـە كاردەهێنرێت لە كاتی دەرچوونیدا لە ماڵ ، هەروەكو دوو شـێخی پایـە بـەرز (البخاري و مسلم) و جگە لەوانیش بۆمـان دەگێڕنـەوە لـە (أم عطیـة) ـ ڕەزای خـوای لێ بێـت ـ كـە فەرموویـەتی : پێغەمبـەری خـوا ﷺ فـەرمانی پـێكردین كـە ئەمانـە دەربكـەین لـە گـەڵ خۆمانـدا : (كچـانی پێگیشـتو و ئەوانەش كە لە بێنوێژیدان و ئەوانەش لە (خدردان / كە جێگایـەكی تایبەتـە بۆ كچان لە ماڵدا) سەبارەت بەوانەی كە لە بێ نوێژیدان (حیض) نوێژیان لە سـەرنی‌یە ، بـەڵام خێـر و پاڕانـەوەی موسـڵمانان دەبیـنن . دەڵێـت : ووتم : ئەی پێغەمبەری خوا ﷺ ئەی ئەگەر یە كێكمان عابای نەبوو ؟ فەرمووی : با خوشكەكەی لە عاباكانی خۆی بداتی و لە بەری بكات .

شێخ ئەنوەری كشمیری لە (فیض الباري) لە (١ / ٣٨٨) دا سـەبارەت بەم فەرموودەیە فەرموویـەتی: **" لەم فەرموودەیەوە ئەوەمان بۆ دەردەكـەوێت**

كه جلباب پێویسته له كاتی ده‌رچووندا ، وه ناشبێت بڕواتــه ده‌ره‌وه ئه‌گــه‌ر جلبابی نه‌بێت .

جلبابیش : پۆشاكێكه سه‌رتا پای ئافره‌ت داده‌پۆشێت " .

وه زانای پایه به‌رزی ئیسلام شێخ (**ابن باز**) ـ به ڕه‌حمه‌ت بێت ـ لـه واتـای (**جلابيبهن**) فه‌رموویه‌تی : (**والــجلباب مـا يوضـع عـلى الـرأس والبدن فوق الثياب ، وهو الذي تغطي به النساء الرأس والوجه والبدن كله ...**)[1] .

وه لـه شـوێنێكی تـردا فه‌رموویـه‌تی : (والــجلباب : هــو الـرداء فــوق الـخمار بـمنـزلة العباءة)[2] .

واته : جلباب ئه‌و پۆشاكه‌یه كه ئافره‌تـان له سه‌ره‌وه‌ی جله‌كانیانه‌وه بـه خۆیاندا ده‌یده‌ن ، و سه‌رتـا پایان ده‌گرێته‌وه .

---

[1] (٦) فتاوى ومقالات الشيخ ابن باز ، السؤال السابع ضمن (أسئلة وأجوبة بعد محاضرة "عمل المسلم") .

[2] (٧) فتاوى ومقالات الشيخ ابن باز ، ضمن رسالة : (الاختلاط والسفور) .

پاشان فەرموویەتی : (ومن أدلـة السـنة أن النبـي ﷺ لـما أمـر بـإخراج النساء إلى مصلى العيد قلن : يا رسول الله إحدانا لا يكـون لــها جلبـاب ؟ فقال : النبي " : ﷺ لتلبسها أختها من جلبابـها " (رواه البخاري ومسـلم). (1)

فهذا الـحديث يـدل عـلى أن الــمعتاد عنـد نسـاء الصـحابة ألاَّ تخـرج الــمرأة إلاَّ بـجلباب) (٢).

واته : وه له بەڵگەکانی سوننەت ئەو فەرموودەیەیه کـه پێغەمبـەری خـوا ﷺ تیایدا کاتێك فرمانی کرد به دەرچوونی ئافرەتان بۆ شوێنی نوێژی جەژن ، فەرموویان : ئەی پێغەمبەری خوا ﷺ ئەی ئەگەر یه کێکمان عابـای نـەبوو ؟ فەرمووی : با خوشکەکەی له عاباکانی خۆی بداتی و له بەری بکات .

ئەم فەرموودەیەش ئەوە دەگەیەنێت که لەو سەردەمەدا ئەوە باو بووە لـه ناو ئافرەتانی صەحابەدا که نابێت ئافرەتان له ماڵ بڕۆنه دەر بەبێ عابـا .

(١) صحيح البخاري رقم : (٣٢٤) وصحيح مسلم رقم : (٨٩٠) .

(٢) فتاوى ومقالات الشيخ ابن باز .

هه‌روه‌ها فه‌رموویه‌تی : (والجلباب : لباس تضعه المرأة فوق رأسها وعلى جميع بدنها فوق ثيابها العادية لمزيد الستر والبعد عن الفتنة . هكذا ينبغي للمرأة سواء كانت بدوية أو حضرية ، الواجب عليها أن تتمسك بحكم الإسلام وأن تجتهد في ستر عورتها ...)[١].

واته‌ : **جلباب** : پۆشاكێكه‌ ئافره‌تان ده‌یده‌ن به‌ سه‌ر سه‌ر و هه‌موو له‌شیاندا له‌ سه‌ره‌وه‌ی پۆشاكه‌ ئاساییه‌كانیانه‌وه‌ ، بۆ زیاتر پۆشین و دووركه‌وتنه‌وه‌ له‌ فیتنه‌ . ئه‌م شێوه‌یه‌ پێویسته‌ له‌ سه‌ر ئافره‌تان ، خه‌ڵكی گوندو لادێ بێت ، یان خه‌ڵكی شاره‌كان ، پێویسته‌ له‌ سه‌ری پابه‌ند بێت به‌ حوكمی ئیسلامه‌وه‌ ، و كۆشش بكات و هه‌وڵبدات بۆ داپۆشینی عه‌وره‌تی ...

جارێكی تر شێخ (**محمد ناصر الدين الألباني**) به‌ره‌حمه‌ت بێت فه‌رموویه‌تی : (فالحقُّ الذي يقتضيه العمل بما في آيتي النور[٢]

---

[١] فتاوى ومقالات الشيخ ابن باز .

[٢] **مه‌به‌ستی ئه‌م ئایه‌ته‌یه‌ :** ﴿وَقُل لِّلْمُؤْمِنَاتِ يَغْضُضْنَ مِنْ أَبْصَارِهِنَّ وَيَحْفَظْنَ فُرُوجَهُنَّ وَلَا يُبْدِينَ زِينَتَهُنَّ إِلَّا مَا ظَهَرَ مِنْهَا وَلْيَضْرِبْنَ بِخُمُرِهِنَّ عَلَى جُيُوبِهِنَّ وَلَا يُبْدِينَ زِينَتَهُنَّ إِلَّا لِبُعُولَتِهِنَّ أَوْ آبَائِهِنَّ أَوْ آبَاء بُعُولَتِهِنَّ أَوْ أَبْنَائِهِنَّ أَوْ أَبْنَاء بُعُولَتِهِنَّ أَوْ إِخْوَانِهِنَّ أَوْ بَنِي إِخْوَانِهِنَّ أَوْ بَنِي أَخَوَاتِهِنَّ أَوْ نِسَائِهِنَّ أَوْ مَا مَلَكَتْ أَيْمَانُهُنَّ أَوِ التَّابِعِينَ غَيْرِ أُوْلِي الْإِرْبَةِ مِنَ الرِّجَالِ أَوِ الطِّفْلِ الَّذِينَ لَمْ يَظْهَرُوا عَلَى عَوْرَاتِ النِّسَاء وَلَا يَضْرِبْنَ بِأَرْجُلِهِنَّ لِيُعْلَمَ مَا يُخْفِينَ مِن زِينَتِهِنَّ وَتُوبُوا إِلَى اللَّهِ جَمِيعًا أَيُّهَا الْمُؤْمِنُونَ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ﴾ (سورة النور : ٣١) .

والأحزاب[١] : أنَّ المرأة يجب عليها إذا خرجت من دارها أن تختمر وتلبس الجلباب على الخمار لأنه كما قلنا سابقا أستر لها وأبعد عن أن يصف حجم رأسها وأكتافها وهذا أمر يطلبه الشارع)[٢].

واته : به‌ پێی دوو ئایه‌تی سوره‌تی (النور) و (الأحزاب) ئه‌وه پێویست ده‌بێت كه‌ ئافره‌ت ئه‌گه‌ر ده‌رچوون له‌ ماڵه‌كه‌ی ، خۆی داپۆشێت به‌وه‌ی كه‌ له‌ سه‌ر سه‌رپۆشه‌كه‌یه‌وه‌ عابا بدات ، چونكه‌ ئه‌وه‌ ـ هه‌روه‌كو له‌ پێشدا ووتمان ـ پۆشته‌ تره‌ بۆیان ، و دوورتره‌ له‌وه‌ی كه‌ قه‌باره‌و شێوه‌ی سه‌ر و شانی ده‌ربخات ، ئه‌وه‌ش كردارێكه‌ شه‌ریعه‌تی ئیسلامی پیرۆز له‌ ئافره‌تان داوای ده‌كات .

وه‌ فه‌رموویه‌تی : (واعلم أن هذا الجمع بين الخمار والجلباب من المرأة إذا خرجت قد أخل به جماهير النساء المسلمات فإن الواقع منهن إما الجلباب وحده على رؤوسهن أو الخمار وقد يكون غير سابغ في بعضهن كالذي

---

[١] **مه‌به‌ستی ئه‌م ئایه‌ته‌یه‌ :** ﴿يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ قُل لِّأَزْوَاجِكَ وَبَنَاتِكَ وَنِسَاءِ الْمُؤْمِنِينَ يُدْنِينَ عَلَيْهِنَّ مِن جَلَابِيبِهِنَّ ذَٰلِكَ أَدْنَىٰ أَن يُعْرَفْنَ فَلَا يُؤْذَيْنَ وَكَانَ اللَّهُ غَفُورًا رَّحِيمًا﴾ (سورة الأحزاب : ٥٩) .

[٢] جلباب المرأة المسلمة ص : (٨٥) .

يسمى اليوم بـ(الإشارب) بحيث ينكشف منهن بعض ما حرم الله عليهن أن يظهرن من زينتهن الباطنة كشعر الناصية أو الرقبة مثلا)[٣].

واتە : بزانە ئەوەی كە پێویستە لە سەر ئافرەتان لە سەرپۆش و عابا دان لە گەڵ یەكدا لە كاتی دەرچوونیاندا ، ئافرتانی موسڵمان زۆربەیان كەمتەرخەمن تیایدا ، چونكە هەروەكو لە واقعدا ئەبینرێن یان عابا بە تەنها دەدەن بە سەریاندا ، یان سەرپۆش ، جاری واش هەیە داپۆشەری تەواو نییە لە هەندێكیاندا ، وەكو ئەوەی كە ئەمڕۆ پێی دەووترێت (الإشارب) بە شێوەیەك هەندێك لەو بەشانە دەردەكەوێت كە خوای پەروەردگار حەرامی كردووە لە سەریان دەریخەن لە جوانییە شاراوەكانیان ، وەك پرچی پێشە سەریان یان گەردنیان بۆ نمونە .

عابا تەنها بۆ كاتی دەرچوون نی یە لەماڵ !

شێخ (**محمد ناصر الدين الألباني**) بەرەحمەت بێت لە ڕوون كردنەوەیەك دا سەبارەت بە ووتەی شێخ (أنور الكشميري) فەرموویەتی : (ثُمَّ إنَّ قوله : (والجلابيب عند الخروج) لا مفهوم له إذ إن الجلباب لستر زينة المرأة عن

(٣) جلباب المرأة المسلمة ص : (٨٥) .

الأجانب فسواء خرجت إليهم أو دخلوا عليها فلا بد على كل حال من أن تتجلبب ويؤيد هذا ما قاله قيس بن زيد : (صحيح) (إنَّ رسول الله ﷺ طلق حفصة بنت عمر ... فجاء رسول الله ﷺ فدخل عليها فتجلببت فقال رسول الله " ﷺ : إن جبريل أتاني فقال لي أرجع حفصة فإنها صوامَّة قوامَّة ، وهي زوجتك في الجنة ") [1] .

واته‌ : پاشان كه‌ شێخ ده‌فه‌رمووێت : "عابا له‌ كاتی ده‌رچووندا ده‌بێت " هیچ واتایه‌كی لێره‌دا نی‌یه‌ ، چونكه‌ عابا بۆ شاردنه‌وه‌ی جوانی ئافره‌تانه‌ له‌ نامه‌حره‌م ، وه‌ك یه‌كه‌ ئه‌گه‌ر ئه‌م بڕواته‌ ده‌روه‌ ، یان ئه‌وان بڕۆنه‌ ژووره‌وه‌ ، كه‌ پێویسته‌ له‌ هه‌ردوو باره‌كه‌دا هه‌ر عابا بدات به‌ سه‌ریدا ، ئه‌وه‌ش پاڵپشتی ئه‌م ووته‌یه‌ بكات ئه‌و ووته‌یه‌یه‌ كه‌ (قیس) ی كوڕی (زید) فه‌رموویه‌تی :

كه‌ پێغه‌مبه‌ری خوا ﷺ حه‌فصه‌ی كچی عومه‌ری ته‌ڵاق دا ... پێغه‌مبه‌ری خوا ﷺ ڕۆشته‌ ژووره‌وه‌ بۆ لای ئه‌ویش عاباكه‌ی به‌ دا خۆیدا ، پێغه‌مبه‌ری خوا ﷺ فه‌رمووی : جبریل هاتۆته‌ لام پێی فه‌رمووم : حه‌فصه‌ بگه‌ڕێنه‌وه‌

---

[1] (سلسلة الأحاديث الصحيحة رقم : (٢٠٠٧) و "جلباب المرأة المسلمة" ص : (٨٧) .

چونكه زۆر بە ڕۆژوو دەبێت و بە زۆریش شەونوێژ دەكات ، خێزانیشته له به هەشت دا .

مەرجەكانی عابای ئافرەتان

(**اللجنة الدائمة للبحوث العلمية والإفتاء**) له فەتوای ژمارە (٢١٣٥٢) ەیان دا ، لە بەرواری (٩ / ٣ / ١٤٢١**ك**) دا سەبارەت بەپرسیارێك فەرموویانه [١] :

(شوكر و ستایش تەنها بۆ پەروەردگار و درووود و سەلامیش له سەر ئەو پێغەمبەرە بێت كە هیچ پێغەمبەرێكی بە دوادا نایەت ﷺ .. پاشان : (اللجنة الدائمة للبحوث العلمية والإفتاء) چاوی خشاندووە و بەئاگایە لەو پرسیارەی كە له لایەن (عبد العزيز الدهام) ەوە كراوە لە بەڕێز جەنابی موفتی هەموو وڵات ، كە له ویشەوە نێردراوە بۆ (اللجنة من الأمانة العامة لهيئة كبار العلماء) بە ژمارەی (٩٣٤) و له بەرواری (١٢ / ٢ / ١٤٢١) **ی** كۆچی دا .

[١] اللجنة الدائمة للبحوث العلمية والإفتاء ، **بە سەرۆكایەتی** :(الشيخ عبدالعزيز بن عبدالله بن محمد آل الشيخ) ، **و ئەندامێتی هەریەك له** (الشيخ صالح بن فوزان الفوزان) ، و (الشيخ عبدالله بن عبد الرحمن الغديان) ، و (الشيخ بكر بن عبدالله أبو زيد) .

تیایدا پرسیارکار پرسیارێك دەکات ئەمە دەقەکەیەتی : " لەو دواییانەدا عابایەك بڵاو بووەتەوە بەشێوەی لەش دەدووررێت ، و تەسکیشە ، و لە دوو پارچەی تەنك لە قوماشی (کرپ) دروست دەکرێت و دوو دەربالّی فراوانیشی هەیە ، نەخش و تەتریزیشی پێوەیە ، و دەدرێت بە سەر شاندا [١] .

جا حوکمی شەرع چیە سەبارەت بەم جۆرە عابایانە ؟ وەڵاممان بدەنەوە خوای پەروەردگار پاداشتان بداتەوە ، پێشنیاری ئەوەش دەکەم - خوای پەروەردگار بتانپارێزێت - کە ووتەیەك ئاراستەی وەزارەتی بازرگانی بکەن بۆ ڕێگرتن لەم جۆرە عابایە وهاوشێوەکانی " .

وە دوای لێکۆڵینەوە و تاوتوێکردنی لیژنە بەم شێوە وەڵام دەداتەوە کە عابای شەرعی بۆ ئافرەت بریتییە لە (الـجلباب) : کە بریتییە لە ئەوەی کە مەبەستی شەرعی پێ جێبەجێ دەبێت لە داپۆشینی تەواو ،

---

[١] **تێبینی :** ئەم جۆرە عابایە لە کوردستانی خۆماندا پێی دەوترێت (عابای خەلیجی) ، وە لە وولاتانی خەلیجدا پێی دەوترێت (عابای فەرەنسی) ، وە شایەنی بیرخستنەوەیە سەپاندنی ناوی (عابا) بە سەر ئەم جۆرە پۆشاکە سەرنج ڕاکێش و ڕازراوەیەدا کە دەدرێت بە سەر شاندا یەکێکە لە پیلان و فێڵ و داوەکانی شەیتان و شوێنکەوتووەکانی بۆ سەرشێواندن لە ئافرەتی موسڵمانان .

دوركەوتنەوە لە فیتنە ، لە سەر ئەم ووتەیەش پێویستە عابای ئافرەتان ئەم مەرجانەی تێدا بێت :

یەكەم : (أن تكون سميكة لا تظهر ما تحتها ، ولا يكـون لـــها خاصـية الالتصاق) ، واتە : ئەبێت ئەستووربێت ، بە شێوەیەك ئـەوەی لـە ژێریدایـە دەری نـەخات ، و بـە لەشیشـەوە نـەلكێت (واتـە : سـیفەتی لاسـتیكی تێـدا نەبێت) .

دووەم : (أن تكون ساترة لـجميع الـجسم ، واسعة لا تبدي تقاطيعـه) ، واتە : ئەبێت هەموو لەش دابپۆشـێت ، و فـراوانیش بێـت بەشـەكانی لـەش دەرنەخات .

سێیەم : (أن تكون مفتوحة من الأمـام فقـط ، وتكـون فتحـة الأكـمام ضيقة) ، واتە : ئەبێت تەنها لە پێشەوە كرابێتەوە ، و دەربالّەكانیشی تەسك بێت .

چوارەم : (ألاّ يكون فيها زينة تلفت إليها الأنظـار ، وعليـه فـلا بـد أن تخلو من الرسوم والزخارف والكتابات والعلامـات) ، واتـە : ئـەبێت هـیچ

جـۆره جوانیـه‌كی تێـدا نـه‌بێت سه‌رنچـی ده‌ور و بـه‌ر بـۆ خـۆی ڕابكێشـێت ، ئه‌مه‌ش ئه‌وه ده‌گه‌یه‌نێت كه ئه‌بێت دوور بێت له هـه‌موو وێنـه و زه‌خره‌فـه و نووسین و نیشانه‌یه‌ك .

پێنجه‌م : (ألاّ تكون مشابـهة للبـاس الكـافرات أو الرجـال) ، واتـه : ئـه‌بێت هاوشـێوه‌ی پۆشـاكی ئافره‌تـانی بـێ بـڕوا نـه‌بێت ، یـان هاوشـێوه‌ی پۆشاكی پیاوان .

شه‌شه‌م : (أن توضع العباءة على هامـة الـرأس ابتـداءً) ، واتـه : ئـه‌بێت سه‌ره‌تاكه‌ی بدرێت به سه‌ر سه‌ردا نه شوێنی تر .

له سه‌ر هه‌موو ئه‌وه‌ی پێشوو ، ئه‌وه ده‌رده‌كـه‌وێت كـه ئـه‌و عابایـه‌ی لـه پرسیاره‌كه‌دا باسكرا عابایه‌كی شه‌رعی نی‌یه بۆ ئافره‌تان ، بۆیه نابێت له به‌ر بكرێـت ، چـونكه ئـه‌و مه‌رجانـه‌ی تێـدا نی‌یـه كـه پێویسـته تێیـدا هـه‌بێت ، هه‌روه‌ها نابێت هیچ عابایه‌كی تر له‌به‌ر بكرێـت كـه ئـه‌و مه‌رجـه پێویسـتانه‌ی تێـدا نـه‌بێت ، وه ناشـبێت وه‌كـو شـتومه‌كی بازرگـانی بهێنرێـت ، و دروسـت بكرێت ، بفرۆشرێت ، و بایه‌خی پێ بدرێت له ناو موسڵمانانـدا ، چـونكه ئـه‌وه به‌شـداری كردنـه لـه سـه‌ر تـاوان و سـته‌م كـردن ، خـوای پـه‌روه‌ردگاریش

فەرموویەتی : ﴿ وَلَا تَعَاوَنُوا عَلَى الْإِثْمِ وَالْعُدْوَانِ وَاتَّقُوا اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ ﴾ (المائدة : ٢) .

وه لیژنەش کە ئەوە ڕوون دەکاتەوە ، ئامۆژگاری ئافرەتانی بڕوادار دەکات بەوەی لە خوا بترسن و پابەندی تەواوی خۆداپۆشین بن بۆ جەستەیان ئەوەش بە عابا و سەرپۆش دان لە پیاوانی نامەحرەم ، ئەوەش گوێڕایەڵی بێت بۆ خوای پەروەردگار ، و پێغەمبەرەکەی ﷺ ، وە بۆ دوورکەوتنەوە لە هۆکارەکانی فیتنە و تووشی فیتنە کردن .

سەرکەوتنیش تەنها لە لای خوای پەروەردگارە .

وصلى الله على نبينا محمد وآله وصحبه وسلم

فەتوایەكی شێخ (ابن العثيمين)

و ئامۆژگاری بۆ ئافرەتان[١]:

پرسیار : ما حكم لبس العباءة التي في أطرافها ، أو أكمامها قيطان أو غيره ؟ واته : حوكمی پۆشینی ئەو عابایە چی كە لە لاكانی ، یان لە دەربالەكانی قەیت یان جگە لەوە هەیە ؟

وەڵام : محرم حيث أنه يؤدي إلى الفتنة . واتە : حەرامە چونكە ئەبێتە هۆی فیتنە .

پاشان ئامۆژگاری ئافرەتان دەكات و دەفەرمووێت :

خوشكی موسڵمانم : ژیری و بیری خۆت بكە بە دادوەر و باش تێڕوانین بكە لە پۆشینت بۆ عابا ، ئایا ڕێی تێدەچێت جوانیەك بە جوانیەكی تر داپۆشی ! وە ئایا حیجاب بۆ ئەوە شەرع نەكراوە كە ئەو جوانیە داپۆشێت ! ! ؟ جا با چاوڕۆشن بین لە كردارەكانماندا ، وە ئەوەش بزانین : كە دوژمنانی ئیسلام پیلان دەگێڕن دژ بە حیجاب ، جا ئەی خوشكی موسڵمانم خۆت ڕزگار كە ، چونكە خۆشی دونیا خۆشیەكی كەمە ، دوارۆژ

---

[١] موسوعة الفتاوى الإسلامية ، رقم الفتوى : (٤٥٢٧) .

یش باشترە بۆ لە خوا ترسان ، نەکەی بوغرا بیت بە سامان وماڵەکەت !! وە بە جوانیەکەت !!! چونکە ئەو شتانە هیچ سوودت پێناگەیەنن لە لای خوا !!!

منیش لێرەدا ئەوەت یاد دەخەمەوە و دەتترسێنم بەوەی کە پێغەمبەری خوا ﷺ ئاگری دۆزەخیان پیشان داوە ، و زۆربەی ئەهلی دۆزەخ ئافرەت بووە ، وە ئاگادارت دەکەمەوە لەوەی کە پێغەمبەری خوا ﷺ سەبارەت بە ئافرەتان فەرموویەتی کە تۆش یەکێکیت لێیان : "اتقوا الدنيا واتقوا النساء ، فإنَّ أول فتنة بني إسرائيل كانت في النساء" [1] ، واتە : لە فیتنەی دونیا بترسن و لە فیتنەی ئافرەتان ، چونکە یەکەم فیتنەی بەنی ئیسرائیل فیتنەی ئافرەت بووە ، وە خۆت ڕزگار بکە لە ئاگری دۆزەخ ، ئەوەش بزانە تۆ زۆر لەوە لاوازتری بەرگەی ئەو ئاگرە بگریت ، چونکە ئەگەر کێوەکان بخرێنە ناو ئەو ئاگرە دەتوێنەوە ، جا تۆ چیت ئەگەر بەراورد بکرێیت لە گەڵ ئەو کێوە سەرکەسانە ؟! جا خۆت ڕزگار بکە لەو ئاگرە ، و وەڵامی بانگەشە خوازی ڕەوایی بدەوە ، بشزانە : "أنَّ من ترك شيئاً لله عوضه الله خيراً منه" [2] ، واتە

---

[1] صحيح مسلم رقم : (٢٧٤٢) .

[2] صحَّ هذا الحديث بلفظ : "إنَّك لن تدع شيئاً لله عزَّ وجل ، إلاَّ بدَّلك اللهُ به ما هو خير لك منه" أخرجهُ وكيع في "الزهد" : (٢ / ٦٨ / ٢) ، وعنه أحمد : (٥ / ٣٦٣) ، والقضاعي في " مسند الشهاب" رقم : (١١٣٥) وسندهُ صحيح على شرط مسلم

: ئه‌و كه‌سه‌ی له‌به‌ر ڕه‌زامه‌ندی خوای په‌روه‌ردگار واز له شتێك بهێنێت خوای په‌روه‌ردگار له‌و شته باشتری پێ‌ده‌به‌خشێت ، وه ته‌نها دواڕۆژیش شوێنی پاداشت و هه‌وڵه‌كانمانه با هه‌رچه‌ند ئاواته‌كانمان دووربێت ، جا نازانم چیت ده‌وێت له پۆشینی ئه‌م عابا ڕازاوه‌یه كه به سه‌ده‌ها ده‌یكڕیت ؟! له كاتێكدا كه ده‌خرێیته ناو گۆڕه‌كه‌ت هه‌رزانبایی ترین پارچه‌ت پێوه ده‌پێچرێت !! ئایا ئه‌م عابایه سوودت پێ‌ده‌گه‌یه‌نێت له تاریكی قه‌بره‌كه‌تدا ؟!! جا بیر له خۆت بكه‌وه كه ده‌چیته ئه‌و شوێنه.

قالهُ الشيخ المحدِّثُ العلاَّمة الإمام الألباني رحمه الله في " سلسلة الأحاديث الضعيفة" : (١ / ٦١ - ٦٢) ، أمَّا اللفظ الذي ذكرهُ الشيخ العلاَّمة ابن العثيمين رحمهُ الله فرغم اشتهارهِ على ألسنة كثير من الدعاة والخطباء وغيرهم فلم أقف عليهِ في المصادر التي بحثتُ فيها عنه رغم أنَّ الشيخ الألباني رحمه الله قد ذكرهُ في كتابه الفريد : "جلباب المرأة المسلمة" ص : (٤٧) وقال : رواه أحمد بسندٍ صحيح ، والله أعلم .

خوشکی بەڕێزم

چی ڕێگریت دەکات لە باڵاپۆشی؟!

وەرگێڕانی

مامۆستا فەرەیدون محمد

بسم الله الرحمن الرحيم

الحمد لله وحده والصلاة والسلام على عبده ورسوله نبينا محمد وآله وصحبه.

بێگومان شەریعەتی ئیسلام شەریعەتی هەمە لایەنەیەو هەموو بوارەکانی ژیان دەگرێتەوەو هیچ لایەنێکی فەرامۆش نەکردووە و هەر لە بچوکترین شت تاوەك گەورەترین شت کە بگونجێت بۆ هەموو کات و شوێن وچینەکانی کۆمەڵگە بە نێرو مێیەوە، یەکێك لەو باسانەی کە خوای گەورە زۆر گرنگی پێ داوە بریتی‌یە لە مافەکانی ئافرەت هەر لە ژیان ومیراتی‌و شوکردن وخووڕەوشت وپۆشینی جلو بەرگ ودایکایەتی و ... هتد .

جا لێرەوە ئەوەی مەبەستمانە لەم پەیامەوە بیگەیەنین بەهەموو موسڵمانێکی حەق وویست ئەوەیە کە بە ڕاستی خوای گەورە زۆر گرنگی داوە بە پۆشاکی ئافرەتی موسوڵمان وجەختیش لەسەر ئەوە دەکات کە پێویستە ئافرەتی موسڵمان هەموو لاشەی دابپۆشێت، چونکە خوای گەورە خۆی کە دروست کەری مرۆڤەکانە دەزانێت کە لەشی ئافرەت چەند کاریگەری هەیە لەسەر پیاو، هەر بۆیە لەم ڕووەوەیە کە دوژمنانی ئیسلام هەستیان بەم خاڵە

کردووەو یەکێك لەو چەکانەی کەبەکاریان هێناوە لە دژی موسڵمان بریتــیـیـە لــە بانگەشــەکردنی ڕووتــیو ســفووری ئــافرەت، کەواتــە خوشــکی بــەڕێزم بالاپۆشی چقڵی چاووی دوژمنانی ئیسلام وموسڵمانەو هۆکارێکی سەرەکیشـە بۆ پاراستی کۆمەڵگە لە بەدڕەوشتیو خراپەکاریو ئابڕوو چوون، چـونکە بـە ڕاستی ئێوە بناغەی کۆمەڵگەن وکۆمەڵگـەیش بـە ئێـوەوە بەنـدە جا ئەگـەر بەڕێزت پەیوەست بووی بە حیجاب وپۆشاکی شەرعی ئەوا خۆت لە تووڕەیی خـوای گـەورە دەپارێـزیت، وە ئەگـەر بـە پێچـەوانەوە بوویـت ئـەوا یـەکێکی لەوانەی کە بەر تورەیی خوای گەورە دەکەویت پەنا بە خوا، بۆیە ئەوەی لەم بابەتەدا دەیخوێنیتەوە کۆمەڵێك پرسیارن ئاراستەی چـەند خوشـکێك کـراوە سەبارەت بەوەی : (ڕێگرەکانی بەردەم بالا پۆشیت چین ؟) .

جابۆیە خوای گەورە بالا پۆشی لەسـەر ئافرەتـان فـەرز کـردووەو تـۆیش ئەگەر دەتەوێت شوێنکەوتەی خێزانـەکانی پێغەمبـەری خـوا(ﷺ) بیـت ئـەوا دەبێت جلو پۆشاکەکەت بە وێنەی جلو پۆشاکەکەی ئـەوان بێـت، هـەروەها هۆی حیجاب نەکردنی ئافرەتان دەگەڕێتەوە بۆ چـەند عـوزرو بیانوویـەك کـە ئەمــەش لــە ئــەنجامی ئــەو پرســیارەی ئاراســتەی چــەند ئافرەتێـك کـراوە دەرکەوت چەند بیانوویەکیان هەبوو زۆر لاوازو وەرنـەگیراو، کەواتـە خوشـکی بەرێزم لەوانەیە بیانووەکانی تۆش یەکێك بێت لەم بیانووانە:

پ/ ئه‌و هۆكارانه چین كه ناهێڵن ببیت به (حجاب) باڵا پۆش ؟

بیانووی یه‌كه‌م : یه‌كێك له‌و ئافره‌تانه ووتی : من هێشتا قه‌ناعه‌تم به حجاب نی‌یه !!!

ئێمه‌ش دوو پرسیار له‌و خوشكه ده‌كه‌ین :

١ ـ ئایا تۆ له بنه‌ڕه‌تدا قه‌ناعه‌تت به ئیسلام هه‌یه‌و باوه‌ڕی پێ ده‌كه‌یت؟ بێگومان له وه‌ڵامدا ده‌ڵێت: به‌ڵێ، (أشهد أن لا إله إلا ألله وأشهد أن محمداً رسول الله) كه ئه‌مه‌ش قه‌ناعه‌ته به‌دینی ئیسلام وبه‌مه‌ش حسابی موسڵمانت بۆ ده‌كرێت، واته: یاساكانی ئیسلامت به دڵنیایی‌یه‌وه وه‌رگرتووه‌و به به‌رنامه‌ی ژیانی خۆشتی ده‌زانی.

٢ ـ ئه‌ی ئایا باڵا پۆش له ئیسلامدا فه‌رز نی‌یه؟ لێره‌شدا ئه‌گه‌ر خۆی وێڵ نه‌كات وله ته‌واوی ڕاستی‌یه‌كان پشت هه‌ڵنه‌كات ده‌ڵێت: به‌ڵێ .

ده‌ی كه‌واته ئه‌و خوایه‌ی كه تۆ باوه‌ڕت پێی هێناوه‌و به خوای خۆتی ده‌زانی وئه‌و پێغه‌مبه‌ره‌ی (ﷺ) كه دانی پێدا ده‌نێیت وبه ڕاستی ده‌زانیت هه‌ر ئه‌ویش فه‌رمانت پێ ده‌كات به باڵا پۆشی، جا لێره‌وه ئایا ده‌بێت باوه‌ڕت به خواو پێغه‌مبه‌ره‌كه‌ی(ﷺ) وبه‌رنامه‌كه‌ی هه‌بێت، به‌ڵام

فەرمانەکانیشی پشت گوێ بخەیت وکاری پێ نەکەیت لە کاتێکدا ئەگەر پێچەوانەی قسەکەی خۆت بیت ئەوا ئەم فەرموودەیەی خوای گەورە ناتگرێتەوە کە دەفەرمێت : ﴿ إِنَّمَا كَانَ قَوْلَ الْمُؤْمِنِينَ إِذَا دُعُوا إِلَى اللَّهِ وَرَسُولِهِ لِيَحْكُمَ بَيْنَهُمْ أَنْ يَقُولُوا سَمِعْنَا وَأَطَعْنَا وَأُولَئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ ﴾ (النور : ٥١) .

واتە : گوفتاری باوەڕداران کاتێك بانگ دەکرێت بۆ لای خواو پێغەمبەرەکەی(ﷺ) تا فەرمانڕەوای بکات لە نێوانیاندا تەنها ئەوەیە کە دەڵێن: بیستمان و گوێڕایەڵین بۆ هەموو فەرمانێکی شەرع، وە هەر ئەوانەشن کە سەرفرازوو سەرکەوتوون .

بیانووی دووەم : ئافرەتێکی تر ووتی : لە وڵاتەکەم ئاوو هەوا گەرمەو ناتوانم حیجاب بکەم ؟

ئێمەش لە وەڵامدا بەو ئافرەتەو نمونەی ئەو ئافرەتە دەڵێین : خوشکی بەڕێز ئایا گەرمای دونیاو گەرمای تیشکی خۆر گەرمترە یان گەرماو هەڵاوی ئاگری دۆزەخ؟ وەك خوای گەورە دەفەرمێت : ﴿ قُلْ نَارُ جَهَنَّمَ أَشَدُّ حَرًّا لَوْ كَانُوا يَفْقَهُونَ ﴾ (التوبة: ٨١) .

واتـه : ئـه‌ی محمـد(ﷺ) پێیـان بڵـێ ئـاگری دۆزه‌خ زۆر گـه‌رمتره ئه‌گـه‌ر تێبگه‌ن وبیرو هۆشیان بخه‌نه كار .

كه‌واته چۆن گه‌رمی وولاته‌كه‌ت وه‌ك ئاگری دۆزه‌خه ؟!

بۆیه بزانه ئه‌وه ته‌نها شه‌یتان تۆی له خشته بردووه‌و هه‌ڵی خه‌ڵه‌تاندووی وكه‌وتویته‌تـه داوی‌یـه‌وه‌و بـه بیـانووی ئـه‌وه‌ی لـه گـه‌رمای لاوازی دونیـاوه بتگوێزێته‌وه بۆ گه‌رمای به‌تین و بلێسه‌داری دۆزه‌خ ، وه بزانه خوشكی به‌ڕێز ژیانی دونیا ته‌نها گه‌رمای هاوین و ساردی زستان نـی‌یـه ، بـه‌ڵكو ئـه‌ی چـی ده‌ڵێی بۆ وه‌رزه‌كانی تر ؟! بۆیه پێویسته خۆشی دونیاو ڕازاوه‌كه‌ی بكه‌یتـه قوربانی ڕزگار بوون له گه‌رمای دۆزه‌خ .

خوای گه‌وره‌یش ده‌فه‌رمێت : ﴿لَا يَذُوقُونَ فِيهَا بَرْدًا وَلَا شَرَابًا إِلَّا حَمِيمًا وَغَسَّاقًا﴾ (النبأ: ٢٤ـ٢٥).

واته : له دۆزه‌خدا هیچ فێنكی وخواردنێك ناچێژن جگه لـه ئـاوی كوڵـاو وكێم وزوخاو.

بیانووی سـێیەم: یـەكێكی تـر لـەو ئافرەتانـە لـەوەڵامی ئـەو پرسـیارەدا ووتی: من قەناعـەتم بـە واجـب بـوونی حیجـاب هەیـە بـەڵام دایكـم ڕێگـریم لێ دەكات، وەئەگەر بێ فەرمانی دایكیشم بكەم ئەوا دۆزەخ جێگەمە .

بۆ وەڵامی ئەم خوشكەش دەڵێین: بەڕێزەكەم ئاگادارو وشـیار بـە ڕاسـتە دایك وباوكت ڕێزی خۆیان هەیەو بە تایبەتیش دایك، بەڵام لە كاتێكدا ئـەوان هانت بدەن بۆ سەرپێچی خوا ئەوا لەو كاتەدا بە گوێ كردنیان دروست نی‌یەو ڕێـی پـێ نـەدراوە چـونكە پێغەمبـەری خـوا(ﷺ) دەفـەرمێت : (لا طاعـة لمخلوق في معصية الخالق)[1] .

واتە : گوێڕایەڵی هیچ دروست كراوێكی خوا ناكرێت لە شـتێكدا كـە یـاخی بوونی خوای تێدا بێت .

بەڵێ ڕاسـتە خـوای گـەورە ڕێـزی دایـك و بـاوكی گرتـووەو دەفـەرمێت :
﴿وَاعْبُدُوا اللَّهَ وَلَا تُشْرِكُوا بِهِ شَيْئًا وَبِالْوَالِدَيْنِ إِحْسَانًا﴾ (النساء: ٣٦).

واتە: ئەی خەڵكینە تەنها خوا بپەرستن و هیچ جۆرە هاوەڵێكی بـۆ پـەیدا مەكـەن و چـاكەكار بـن لەگـەڵ دایـك وباوكتانـدا، بـەڵام لـە كاتێكـدا داوای

(١) (صحيح الجامع الصغير، رقم: ٧٥٢٠).

سەرپێچی خوایان لێ كردی ئـەوا : ﴿وَإِنْ جَاهَدَاكَ عَلى أَنْ تُشْرِكَ بِي مَا لَيْسَ لَكَ بِهِ عِلْمٌ فَلَا تُطِعْهُمَا﴾ (لقمان: ١٥).

واته: ئەگەر دایك وباوكت كۆششیان لەگەڵت كرد تا به بێ هیچ بەڵگەیـەك و زانیـاریـیـەك هـاوەڵ بـۆ خـوا بڕیـار بـدەیت ئـەوا بـه هـیـچ جۆرێك فـەرمان بەرداریان مەبه وبەقسەشیان مەكه.

دەی كەواتـه چـۆن گوێڕایـەڵی دایكـت دروسـته بـۆ پشـت گـوێ خسـتنی فەرمانی خوایەك كه خۆت ودایكیشـتی لـه نەبوونـەوه هێناوەتـه بـوون؟! لـه كاتێكدا خوا بانگـت دەكـات بـۆ بەهەشـت و دایكیشـت دوورت دەخاتـەوه لـه بەهەشت ، كەواته فەرمانی كامیان جێبەجێ دەكەیت ؟

بیانووی چوارەم : خوشكێكی تر بیانووی ئەوه بوو كـه دەسـتیان نـاڕوات تا پۆشاكێكی شەرعی لەبەر بكات .

بۆ وەڵامی ئەم پرسیارەش : ئەم خوشكه له دوو حاڵەت بەدەر نیـيه .

یەكەم : یان ڕاستگۆو دڵسۆزه .

دووەم : یان ڕاست ناكات و حیجابێكی گـران بـەهاو بـه مۆدێـل وڕازاوەی دەوێ، جارێ له خوشكی ڕاستگۆوه دەست پێ دەكەیت .

بەڵێ لە کاتێکدا تۆ دەزانی دروست نییە بۆ ئافرەتی موسڵمان بە جلو پۆشاکی ناشەرعییەوە بچێتە دەرەوەی ماڵ کە مەرجەکانی شەرعییەتی تێدا نەبوو کە ئەویش پێویستە لەسەر هەموو ئافرەتێکی موسڵمان ئەوە بزانێت، ئەگەر نا ئەوا با پرسیار لە کەسێکی شارەزا بکات: ﴿فَاسْأَلُوا أَهْلَ الذِّكْرِ إِنْ كُنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ﴾ (النحل: ٤٣).

واتە : پرسیار بکە لە کەسانی زیرەك و خاوەن زانیاری لە کاتێکدا کە خۆت نایزانی .

بۆیە لێرەوە پێویستە خۆت یەکلا بکەیتەوەو لە شوێنکەوتنی شەیتانی سەرشۆڕ خۆت ڕزگار بکەو ئەوجا هەزاران خوشکی موسڵمان و برایانی دیندار هەن کە دەستی یارمەتیت بۆ درێژ دەکەنو خوای گەورەیش دەفەرمێت : ﴿وَمَنْ يَتَّقِ اللَّهَ يَجْعَلْ لَهُ مَخْرَجًا وَيَرْزُقْهُ مِنْ حَيْثُ لَا يَحْتَسِبُ﴾ (الطلاق: ٢-٣).

واتە : جا ئەوەی لە خوا بترسێت و پارێزگار بێت ئەوا خوای گەورە دەروی لێ دەکاتەوە، وە بە شێوەیەك رزق و رۆزی بۆ دەنێرێت کە حسابی بۆ نەکردبێت و خۆی پەی پێ نەبردبێت.

هه‌روه‌ها بۆ دووه‌م كه ئه‌مه‌یان به دوای مۆدێل‌و جوانیدا ده‌گه‌ڕێت كه ئه‌مه‌ش له دینی خوای گه‌وره‌دا زه‌م كراوه، چونكه خوای گه‌وره ده‌فه‌رمێت : ﴿ وَلَا يُبْدِينَ زِينَتَهُنَّ ﴾ (النور: ٣١).

واته : با جوانی له‌ش ولاری خۆیان ده‌رنه‌خه‌ن به‌وه‌ی كه حیجاب ده‌پۆشن، چونكه حیكمه‌تی حیجاب ئه‌وه‌یه كه جوانی ئافره‌ت بشارێته‌وه‌و سه‌رنجی پیاوی پێ ڕانه‌كێشێ، به‌ڵام ئه‌گه‌ر خۆی ڕازانده‌وه‌و جوانی خۆی ده‌رخست ئه‌وا پێی ناوترێت باڵا پۆش، وه ئه‌وه‌ی خوا له‌سه‌ری فه‌رز كردووه جێ به‌جێی نه‌كردووه. هه‌روه‌ها به‌ڕاستی هه‌ڵه‌یه ئه‌گه‌ر وابزانرێت كه ڕێزو پله‌و پایه به خۆڕازاندنه‌وه‌و شتی جوانه‌وه‌یه له كاتێكدا چاولێ كه‌ری سه‌رده‌م پله‌ی هیچ كه‌سی به‌رز نه‌كردۆته‌وه، به‌ڵكو پله‌ی به‌رزی تۆبه: ﴿ إِنَّ أَكْرَمَكُمْ عِنْدَ اللَّهِ أَتْقَاكُمْ ﴾ (الحجرات: ١٣) .

واته : به‌ڕێزترینتان لای خوا ئه‌وه‌تانه كه زیاتر له خوا ده‌ترسێت و فه‌رمانه‌كانی جێ به‌جێ ده‌كات.

هه‌ر بۆیه پرسیار كرا له شێخی پایه‌به‌رز (محمد بن صالح العثيمين) ده‌رباره‌ی حیجاب و جوانكاری تێیدا؟ ئه‌ویش له وه‌ڵامدا فه‌رمووی:

(ڕازاندنه‌وه‌ی جل‌و به‌رگی شه‌رعی بۆ ئافره‌تان به نه‌خش‌و جوانكاری دروست نی‌یه‌، چونكه خوای گه‌وره ده‌رباره‌ی ئه‌و ئافره‌تانه‌ی كه پیر بوون و به‌ته‌مای شوكردنیش نه‌ماون چ جای ئافره‌تێكی گه‌نج ده‌فه‌رمێت:

﴿وَالْقَوَاعِدُ مِنَ النِّسَاءِ اللَّاتِي لَا يَرْجُونَ نِكَاحًا فَلَيْسَ عَلَيْهِنَّ جُنَاحٌ أَنْ يَضَعْنَ ثِيَابَهُنَّ غَيْرَ مُتَبَرِّجَاتٍ بِزِينَةٍ﴾ (النور: ٦٠).

واته‌: ئه‌و ئافره‌تانه‌ی كه پیر بوون و به‌ته‌مای شوكردن نه‌ماون ئه‌وا هیچیان له‌سه‌ر نی‌یه ئه‌گه‌ر ڕوویان ده‌ربخه‌ن به مه‌رجێك له‌نج ولاری نه‌نوێنن له ڕۆیشتندا، وه جوانی به ئه‌نقه‌ست ده‌رنه‌خه‌ن)[١].

بیانوی پیپنجه‌م : ئافره‌تێكی تر ووتی: ئه‌گه‌ر ببم به بالاّ پۆش ده‌ترسم له دواڕۆژدا وازی لیّ بهێنم كه زۆر ئافره‌تی وام بینیوه‌و وازیان هێناوه‌و بوونه به سفور .

له وه‌لاّمدا ده‌لّێین : باشه ئه‌گه‌ر هه‌موو كه‌س وه‌كو تۆ بیری بكردایه‌ته‌وه ئه‌وا وازی له هه‌موو دین ده‌هێناو ته‌نانه‌ت نوێژو ڕۆژوویشی وازی لیّ ده‌هێناو ئه‌نجامی نادا، چونكه ئه‌ترسا له‌وه‌ی ڕۆژێك وازی لیّ بهێنێ ... به‌لاّم به‌ڕێزه‌كه‌م زۆر هه‌ڵه‌ی بزانه چۆن كه‌وتویته داوی شه‌یتانه‌وه‌و ڕاستی‌یه‌كانی

---

[١] (توجيهات وفتاوى مهمة لنساء الأمة: ص٧).

لێ وون کردووی، لە کاتێکدا خوای گەورە زۆر شارەزا ترە لەوەی کە لـە دڵـی تۆدا هەیەو هیدایەتی تۆش تەنها بە دەستـی خوایـە، هـەروەها بـەردەوامی و دامــەزراوی لەســەر کردارەکــان خۆشەویســترین شــتن بــە لای خــواوە وەك پێغەمبەری خوا(ﷺ) دەفەرمێت : " أحب الأعمال إلى الله أدومه وإن قل " .

واتە : خۆشەویسترین کردەوە لای خـوای گـەورە ئەوەیـە بـەردەوام بیـت لەسەری با کەمیش بێت .

باشە ئەی بۆچی لەو هۆکارانە ناترسیو لێیـان دوور ناکەویتـەوە کـە ئـەو کەسانەی بەرەو داماڵینی حیجاب برد تاکو تۆش وات لێ نـەیات، کـە مـن پـێم وایــە پێچــەوانەکەی بــەکار بهێنـــیو بــەدوای ئــەو هۆکارانــەدا بگــەڕێی کــە دامەزراویو بەردەوامیت پێ دەبەخشێت لەسەر دینی خوا لەوانەش: (قورئان خوێندن و لێ وورد بوونەوەی، زۆر دوعـا کـردن، زیـاد یـاد کردنـەوەی مـردن، هاوڕێیەتی ئافرەتی چاك، وەرگرتنی ئامۆژگاری لە کەسی چاك ...) .

وەك خوای گەورە دەفەرمێت : ﴿وَلَوْ أَنَّهُمْ فَعَلُوا مَا يُوعَظُونَ بِهِ لَكَانَ خَيْرًا لَّهُمْ وَأَشَدَّ تَثْبِيتًا﴾ (النساء: ٦٦).

واتە : ئەگەر ئەوانە بە ڕاستی بە گوێرەی ئامۆژگاریو فەرمانی ئێمە ڕەفتاریان بکردایە ئەوا چاکتر بوو بۆیانو دامەزراوترو چەسپاوتر دەبوون لەسەر حەق و ڕاستی .

بیانووی شەشەم : یەكێكی تر لەو ئافرەتانە ووتی : پێم دەڵێن ئەگەر بێت و حیجاب لەبەر بكەیت و ببیتە باڵا پۆش ئەوا كەس تۆی ناوێت و هەرگیز شوو ناكەیت بۆیە منیش تا شوو نەكەم حیجاب ناكەم .

لەوەڵامی ئەم خوشكەشدا دەڵێین: لە ڕاستیدا ئەو پیاوەی كە تۆی دەوێت بە مەرجی رووتی وسفوری ئەوا لە خوا یاخی بووەو یەكێكە لە بەچكەكانی شەیتان، بۆیە تۆش زۆر لەوە گەورەتری كە شوو بكەیتە یەكێك لە بێچوەكانی شەیتان، چونكە ئەو پیاوە شەرەفی تۆی پێ ناپارێزرێت وبیریش لە پاشەڕۆژی تۆ ناكاتەوە، بۆیە زانیاری بەرێزیشتە بنیات نانی خێزانێك لەسەر بەختەوەری و كامەرانی وخۆش گوزەرانی ئافرەت و پیاوە، كە ئەم بەختەوەرییەش تەنها لە ئیسلامدا هەیەو لای ئەو جۆرە پیاوانە دەست ناكەوێت، بەوەش كە حەوانەوەو جێ نشینگەی ئەو خێزانەش بە یادی خواوەیە، خوای گەورەش دەفەرمێت: ﴿وَمَنْ أَعْرَضَ عَنْ ذِكْرِي فَإِنَّ لَهُ مَعِيشَةً ضَنْكًا وَنَحْشُرُهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ أَعْمَى﴾ (طه: ١٢٤).

واتە : ئەو كەسەی كە ڕوو وەربگێڕێت لە یادو بەرنامەی خوا وپشتی تێ بكات بێگومان بۆ ئەو كەسانە ژیانێكی تەنگ و تاڵیان بۆ هەیەو لە ڕۆژی قیامەتیشدا بە كوێری حەشر دەكرێن .

جا بۆیە لە ڕاستیدا پێكەوەنانی ژیانی هاوسەری نیعمەتێكی خواییەو خوای گەورەیش بیەوێت دەیدات بە هەركەسێك كە خۆی ویستی لێ بێت، كە ئاشكراشە لە ڕۆژگاری ئەمڕۆماندا چەندان ئافرەتی سفور گەڕاونەتەوە باوەش ئیسلامە پاكەكەی خواو بۆیان دەركەوتووە كە بەختەوەری تەنها لە ژێر چەتری ئەمدایە، وە ئەگەر دەیشڵێیت هەموو هیواو ئاواتم شوو كردنە بە ڕووتیو سفوری بەمەرجی دەگریت ئەوا بێگومان ئاواتی پاك وبێ گەرد بە هۆكاری پیس وچەپەڵ نایەتە دی، كەواتە چەندان ئافرەتی سفورو ڕووتیشمان بینی پرچی سپیان هۆنییەوە .

بیانووی حەوتەم : ئافرەتێكی تر ووتی: بۆیە حیجاب ناپۆشم دەمەوێت ئەم ئایەتەی خوا جێ بەجێ بكەم كە دەفەرمێت : ﴿وَأَمَّا بِنِعْمَةِ رَبِّكَ فَحَدِّثْ﴾ (الضحى: ١١). واتە : باسی ئەو بەخشش ونیعمەتانە بكە كە خوای گەورە پێی بەخشیوی .

خوای گەورەیش قژێکی ناسك ولەش و لارێکی جوانی پـێ دوام چۆن لـە خەڵکی بشارمەوە؟

لە وەڵامی ئەم ئافرەتەشدا دەڵێین : ئەم خوشکە وا خۆی نیشان دەدا کە خەمخۆری ئیسلامە وپابەندی قورئـان و فـەرموودە بـەڕێزەکانی پێغەمبـەری خوایە(ﷺ) کە ئەو ئایەتە دەکاتە بەڵگە.

ئەی باشە بۆ نایات ئەم ئایەتـەش بخوێنێتـەوەو لـە خۆیـدا جـێ بـەجێ بکات کە خوای گەورە دەفەرمێت : ﴿وَلَا يُبْدِينَ زِينَتَهُنَّ إِلَّا مَا ظَهَرَ مِنْهَا﴾ (النور: ٣١).

واتە: با جوانی ولەش ولاری خۆیان بەدەرنەخەن تەنها ئەوەندە نەبێت کە شەرع بۆیانی داناوە.

یان لـە ئایـەتێکی تـردا دەفـەرمێت : ﴿ يُدْنِينَ عَلَيْهِنَّ مِنْ جَلَابِيبِهِنَّ ﴾ (الأحـزاب: ٥٩) ، واتـە:با پۆشـاکی ئافرەتـان هاودامـان بێـت و هـەموو لاشەیان دابپۆشێت .

کەواتە ئەم قسەیە هەڵبەستراو وپاسایەکی ئارەزووی خۆیەتی، بـەڵام بـە پێچەوانەوە نیعمەتی خوا بۆ تۆ بالاٌ پۆشیە نەك ڕووتیو سفوری ، کەواتە تـۆ

نیعمەتی خوا كە حیجابە دەیشاریتەوە چونكە بریتی‌یە لە ڕەوشت وپۆشاكی خێزانەكانی پێغەمبەری خوا (ﷺ)كە گەورەترین و بەڕێزترین دیاری خوایە بۆ تۆو هەموو ئافرەتێك، وە هۆكارێكی بەرزیشە بۆ سەربەرزی تۆو هەموو ئافرەتان لە دونیاو لە دوارۆژدا .

بیانووی هەشتەم: ئافرەتێكی تر ووتی: من لاریم لەوە نی‌یە كە بالاّ پۆشی واجبێكی خوای گەورەیە بەڵام كاتێك حیجاب دەپۆشم كە خوای گەورە هیدایەتم بدات.

بۆ وەڵامی ئەم ئافرەتەش دەڵێین: ئایا ئەگەر لێت بپرسین ئایا تۆ هیچ هەنگاوێكت ناوە بۆ هیدایەت دانت؟ چونكە دەبێت ئەوە بزانیت خوای گەورە بۆ هەموو شتێك هۆكارێكی داناوە وەك چۆن كەسێك كاتێك نەخۆش دەكەوێت پێویستە سەردانی پزیشك بكات بۆ ئەوەی دەرمانی بۆ دابنێت وبیخوات تا خوا شیفای بۆ دەنێرێت، یان كەسێك بیەوێت سەفەر بكات پێویستە هۆكاری سەیارە یان تەیارە بەكاربهێنێت، دەی خوشكی بەڕێز ئایا تۆ هیچ هۆكارێكت بەكارهێناوە تا خوای گەورە هیدایەتت بدات؟ هەروەك چۆن فەرزی كردووە لەسەرت ڕوو بكەیتە قیبلە و ڕۆژانە لە نوێژەكانتدا ١٧

جار بلێی : ﴿اهْدِنَا الصِّرَاطَ الْمُسْتَقِيمَ﴾ (الفاتحة: ٦) ، واته: خوایه ڕێنمونیم بكه بۆسه‌ر ڕێگا ڕاسته‌كه‌ی خۆت.

یان ئایا به‌شداری هیچ كۆڕو كۆبونه‌وه‌یه‌كی خوشكانی موسڵمانت كردووه یان به‌شداری ده‌رس ودەوره‌كانی ئافره‌تان و وانه‌ی دینیت كردووه؟ ئه‌گه‌ر نا ئیتر چۆن خوای گه‌وره هیدایه‌تت بدات؟! ئه‌ی نازانی ڕۆژێك دێت وته‌وبه وه‌رناگیرێت و تۆش نازانیت ئه‌و ڕۆژه كه‌یه ده‌ی ئیتر بۆ فه‌رمانی خوا دوا ده‌خه‌ی : ﴿ فَمَاذَا بَعْدَ الْحَقِّ إِلَّا الضَّلَالُ﴾ (یونس: ٣٢) ، واته : چی هه‌یه له دوای ئه‌م ڕاستیه‌وه جگه له گومڕایی .

بیانووی نۆیه‌م: یه‌كێكی تر له‌و ئافره‌تانه ووتی: من ئێستاكه بچوكم كاتی پۆشینی حیجابم نه‌هاتووه واته هێشتا گه‌نجم و به‌به‌رمه‌وه ماوه هه‌ركات گه‌وره بووم ئه‌وسا ده‌یپۆشم.

به‌ڕاستی ئه‌مه‌ش بیانوویه‌كی خۆهه‌ڵخه‌ڵه‌تێنه‌ره‌و یه‌كێكه له هۆكاره‌كانی له خشته بردنی مرۆڤه‌كان له لایه‌ن شه‌یتانی جن ومرۆڤه‌وه، چونكه ئه‌ی خوشكی بێ ئاگا ئه‌ی نازانی (ملك الموت) ئاماده‌یه‌و هه‌ركات فه‌رمانی پێ بكرێت ئاگادارت ناكاته‌وه‌و هیچ مه‌جالت نادات؟ وه ئایا هیچ كه‌س په‌یمانی

ئەوەی پێ داوی کە تۆ بەم زووانە نامریت و تەمەنت درێژ دەبێت؟! ئەی نازانی خوای گەورە دەفەرمێت : ﴿فَإِذَا جَاءَ أَجَلُهُمْ لَا يَسْتَأْخِرُونَ سَاعَةً وَلَا يَسْتَقْدِمُونَ﴾ (الأعراف: ٣٤).

واتە: هەرکاتێك کۆتایی بە تەمەنیان هات نە تاوێك دوادەکەون نە تاوێك پێش دەکەون چونکە ئەجەلیان دیاری کراوە. بەڵێ بە ڕاستی مردن واتە: دابڕانی ڕوح لە لاشە پچڕاندنی پەیوەندی مرۆڤ و دونیا بێ گومان دەبێت هەموو کەس ئەو سەفەرە ئەنجام بدات بچوك بێت یان گەورە، دەوڵەمەند بێت یان هەژار، دەسەڵاتدار بێت یان بێ دەسەڵات، ئەی خوشکی بەڕێز: بەڕاستی سەفەرەکە دوورودرێژە تۆش گەشتیاری لەم دونیایەدا، ئەی هەژاری بێ توێشوو دەی بیهێنە بەرچاوی خۆت ئەوا (ملك الموت) گەیشتە سەرت ولە پشت سەرت دەوەستێت بۆ گیان کێشانت لەو کاتەدا سنگت دەتەقێو ڕوحت دەکەوێتە غەرغەرە، زمان لە دەمتا ناگەڕێت قسە قورس دەبێت بەلاتەوە، چاوەکانت دەچنە پشتی سەرت ودەرگای تەوبەیش دادەخرێت، کەواتە زوو پەشیمان ببەوە تاوەکو دەرگای تەوبەت لێ دانەخراوە، چونکە تۆ بە چەکی ڕووتیو سفوری جەنگت لەگەڵ خوادا بەرپا کردووە، بۆیە درەنگەو بگە بەکاروانی ئەو خوشکانەی کە پێش تۆ کەوتوون، خوای گەورەش

ده‌فه‌رمێت: ﴿سَابِقُوا إِلَى مَغْفِرَةٍ مِنْ رَبِّكُمْ وَجَنَّةٍ عَرْضُهَا كَعَرْضِ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ﴾ (الحديد: ٢١).

واته : پێشبڕكێ بكه‌ن بۆ لێخۆشبوونی خوایی و به‌هه‌شتێك كه پانایی-یه‌كه‌ی وه‌ك پانایی ئاسمان و زه‌وی‌یه.

بیانووی ده‌یه‌م: كۆتا خوشك له‌وه‌ڵامی ئه‌و پرسیاره‌دا ووتی: ئه‌ترسم له‌وه‌ی كه ئه‌گه‌ر پابه‌ندی حیجابی شه‌رعی ببم بمكه‌نه پاڵ حزب و كۆمه‌ڵێك و منیش ڕقم له حیزبایه‌تی‌یه.

له وه‌ڵامدا ده‌ڵێین : خوشكی به‌ڕێز واز له‌و بۆچونه بهێنه‌و ئه‌و خه‌یاڵه‌ش له مێشكی خۆت ده‌ربكه، چونكه كاتێك خوای گه‌وره فه‌رمانی كردووه به حیجاب كردووه ئه‌وا نه‌ك ناوی حیزب ئه‌وا هیچ جیاوازی‌یه‌ك نه‌بووه له ده‌ربڕینی ئه‌و بۆچونه‌دا ، بۆیه له ڕاستیدا له قورئانی پیرۆزدا ته‌نها دووكۆمه‌ڵ هه‌ن كه خوای گه‌وره باسی كردوون وناویانی بردووه ئه‌وانیش (كۆمه‌ڵی شه‌یتان) و(كۆمه‌ڵی خوا) وه‌ك خوای گه‌وره ده‌فه‌رمێت: ﴿أَلَا إِنَّ حِزْبَ الشَّيْطَانِ هُمُ الْخَاسِرُونَ﴾ (المجادلة: ١٩).

واته : ئاگادارین بێگومان ده‌سته‌و تاقمی شه‌یتان له خه‌ساره‌ت مه‌ندی و زه‌ره‌ر مه‌ندیدان .

كۆمه‌ڵی یه‌كه‌م : واته كۆمه‌ڵی شه‌یتان : ئه‌و كۆمه‌ڵه‌ی كه دار و ده‌سته‌كانی به‌رده‌وام خه‌ریكی بۆ ئه‌مری خوان هه‌میشه‌ش له بڵاوكردنه‌وه‌ی خراپه و دووبه‌ره‌كی و تۆوی به‌ره‌ڵایدا ده‌ستێكی باڵایان هه‌یه.

هه‌روه‌ها كۆمه‌ڵی دووه‌م: بریتین له كۆمه‌ڵی خوا كه ئه‌وانه‌ن خوای گه‌وره‌و میهره‌بان پشتیوانیانه‌و هه‌میشه یارمه‌تیان ده‌دات بۆ هه‌موو كارێكی چاكه‌و خۆشیان ملكه‌چی فه‌رمانه‌كانی خوان وخۆیان به دوور ده‌گرن له سه‌رپێچی وشتی داهێنراوو دوور له ئیسلام.

كه‌واته: ئه‌گه‌ر به‌ڕێزت یه‌كێكی له‌و كه‌سانه‌ی حیجاب ده‌پۆشیت و خۆت به دوور ده‌گریت له بێ فه‌رمانی خواو هه‌میشه خه‌ریكی كاری چاكه‌ی ئه‌وا (یه‌كێكی له كۆمه‌ڵی خوا) به‌ڵام به پێچه‌وانه‌وه ئه‌گه‌ر سفورو ڕووت بیت و له‌ش ولاری خۆت بۆ خه‌ڵكی بێگانه ده‌ر بخه‌یت ئه‌وا یه‌كێكی له هاوباوه‌ڕانی شه‌یتان و ئه‌ندامێكی چالاكیشی له‌و كۆمه‌ڵه‌یه‌دا .

خوشكی به‌ڕێزم ... دڵنیابه باڵاپۆشی فه‌رمانی خوایه‌و په‌یوه‌ندی نی‌یه به هیچ شتێكه‌وه بۆیه نابێت له‌به‌ر لۆمه‌ی لۆمه‌كاران وخراپه‌ی بێ باوه‌ڕان پشت

بکه‌یته فه‌رمانی خواو به‌ره‌و لای شه‌یتان ڕابکه‌یت خوای گه‌وره‌یش ده‌فه‌رمێت : ﴿فَفِرُّوا إِلَى اللَّهِ إِنِّي لَكُمْ مِنْهُ نَذِيرٌ مُبِينٌ﴾ (الذاريات : ٥٠) .

واته : به‌په‌له‌و گورج وگوڵ بن بۆ به‌جێهێنانی فه‌رمانه‌كانی خوا ، دڵنیاش بن من (محمد) (ﷺ) ترسێنه‌ری ئاشكرام بۆتان .

كه‌واته نوێژو ڕۆژوو بۆ كێ ئه‌نجام ده‌ده‌یت ؟ ئه‌ی بۆچی ئه‌نجامی ده‌ده‌یت ؟ وه‌ڵام : چونكه نوێژو ڕۆژوو بۆ خوا ئه‌نجام ده‌ده‌م ، له‌به‌ر ئه‌وه‌ی فه‌رزی كردووه له‌سه‌رم ، ده‌ی كه‌واته ئه‌و خوایه‌ی نوێژوو ڕۆژووی له‌سه‌رت فه‌رز كردووه هه‌ر ئه‌و خوایه‌شه حیجابی له‌سه‌رت فه‌رز كردووه .

بۆنی گوڵێك لە کۆتاییدا :

ئەی خوشکی بەڕێزم..... ئەی ئەو کەسەی خوای گەورە ڕێزی لێ ناوی بۆچی خۆت بێ ڕێز کردووەو لە بازاڕی شەیتاندا نمایش دەکەیت؟! ئایا دەزانیت بەهەر خۆ جوان کردنو ڕازاندنەوەیەك دڵی هەر گەنجێك بۆ لای خۆت ڕادەکێشیتو بێگومانیش دەبیتە هەڵگری کۆڵی تاوانی چەندان کەسی تر، وە بیشزانە تۆ هەر ڕۆژێك لە تەمەنت دەڕوات بەرەو گۆڕی خۆت نزیك دەبیتەوە، وەهەر کاتێك لە تەمەنت دەڕوات بەرەو نەمان دەچیتو سەرەنجامی خۆت دیاری دەکەیت.

سبحانك اللهم وبحمدك

أشهد أن لا إله إلا أنت أستغفرك وأتوب إليك